

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

Liber Secvndvs. De ingressu in Societatem, & probatione, & quæ illum
antecedit, & quæ subsequitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

LIBER SECVNDVS.

De ingressu in Societatem, & probatione, & quæ illum antecedit, & quæ subsequitur.

Explicato Societatis instituto, ut rationem omnium, quæ in ipso sunt, distinctius tradamus, necesse est ex illa generalitate ad particularia descendere, quod faciemus servato illo ordine, quem in superioribus disputando de statu religioso in genere tenuimus, quamvis quia in Societate plures sunt personarum differentia, & gradus, quam in aliis religionibus, ut notatum est lib. 1. cap. 1. num. 3. & latius cap. 3. nu. 12. ideo per illos omnes discurrere necessarium erit. Incipimus ergo à primo ingressu, de quo ante omnia supponenda sunt, quæ in communi de ingressu religionis in tom. superiori sunt dicta: nam in illis ferè conuenit Societas cum aliis religionibus, præter quædam specialia, quæ ex proprio instituto illi conueniunt: ex quibus quædam dici possunt substantialia, id est, necessaria ad valorem ingressus, quædam verò accidentaria, quia nimirum seruari debent, ut receptio rectè fiat, quamvis si emittantur, valida sit, & utraque sunt à nobis explicanda.

CAPVT I.

Utrum rectè instituta sint aliqua impedimenta, quæ substantialiter impediunt Societatis ingressum, & quæ illi sint.

I. In instituto Societatis haberi impedimenta ad ingressum.

Inter Societatis ordinationes, seu regulas, primum locum tenent illæ, quæ ad dirigendum modum recipiendi eos, qui ad Societatem aggregandi sunt, traduntur; & continentur præcipue in opusculo, seu tractatu, quod *Generale examen* vocatur, quia iuxta illud examinantur, qui in Societatem sunt recipiendi, & illis etiam est ante omnia proponendum, ut ipsi quoque de suo ingressu maiori cum luce deliberent. Aliqua etiam adduntur in 1. p. Constit. c. 2. & 3. & p. 10. §. 7. in quibus locis quædam traduntur documenta generalia, quæ quia non ita videtur de substantia actus, nisi fortè, prout in aliquibus conditionibus particularibus includuntur, ideo in c. 3. melius attinguntur; nunc enim solum de impedimentis necessariis dicendum est. Hæc igitur quinque proponuntur in cap. 2. Examinis. Primum est, *recessisse à gremio Ecclesiæ, si item abnegando, vel si in errores contra ipsam incurrendo, ut damnatus ob aliquam propositionem hereticam quispiam fuerit, vel si suspectum de hæresi, per sententiam publicam declaratus, vel si infamis, ob excommunicationem tanquam schismaticus, sprete auctoritate sanctæ Matris Ecclesiæ existerit.* Secundum impedimentum est, *homicidium perpetrasse, vel publicè infamem propter enormia peccata fuisse.* Tertium est, *habitu suscepisse aliquis religionis fratrum, vel leuicorum, vitam aliquandiu in obedientia cum eis agendo, siue emissæ, siue non emissæ professionis, vel eremiticæ cum vestibus monachalibus fuisse.* Quar-

tum est, *vinculo matrimonij consummati, vel seruati legitime ligatum esse.* Quintum est, *infirmiorem pati, vel obscurari, vel parum sanum iudicari, vel reddi solent, vel dispositionem notabilem ad huiusmodi infirmitatem habere.* Circa quæ non desunt obiectiones, & difficultates, quas melius expediemus discurrendo per singula, eorum sensum, & rationem reddendo; postea verò quantum & quomodo impediunt explicabimus, ac tandem quid in hac parte à Societate adiectum sit, indicabimus sequenti capite.

De primo impedimento.

Circa primum ergo, quantum ad sensum eius attinet, vnum est certum, scilicet, quando delicta ibi numerata publica sunt, modo in eadem constitutione declarato, tunc omnino impedire, ac merito; propter grauissimam infamiam, quæ de in Societatem redundaret, & talem personam ineptam, & inefficacem redderet ad Societatis militiam. Cum verò dupliciter contingat esse publicum delictum, scilicet, vel notitia facti, vel iuris, in prædicta constitutione requiri videtur notitia publica iuridica, qualis per sententiam condemnatoriam, seu declaratoriam criminis confertur. Et ideo dubitari potest, an huiusmodi delictum, si ad eum statum non peruenit, non impediatur, etiam alias factum ipsum publicum sit, & multò minus si sit occultum.

Ad hoc autem explicandum quatuor delicta, seu gradus delictorum in ea clausula attinguntur, scilicet, apostasia à fide, error circa aliquam propositionem hæreticam, suspicio hæresis, & schisma, sprete auctoritate, ac prouidentia Ecclesiæ. In secundo gradu manifestè postulat, ut sententia intercedat, qua damnetur persona propter talem errorem. Vnde quantumvis aliquis in similem casum incidit, & idem multis notus sit, videri posset, ex vi illius, non reddi inhabilem personam ad Societatem, quia in hac lege hoc non exprimitur, & non est amplianda, cum in hac parte odiosa sit. Sed hoc dubium sublatus est in 1. p. Constit. cap. 3. lit. A. ubi dicitur sufficere errorem esse publicum, & quod timeretur in iudicio posse conueniri, cuius rei iudicium Preposito Generali relinquatur. Ibi verò non dicitur in eo casu recipi non posse, sed non debere, & ideo sola notitia publica sine sententia, non videtur facere impedimentum irritans, sed tantum impediens. Aduertendum est enim ulterius in hoc secundo genere delicti, non requiri ut quis sit hæreticus & renere contumax, sed satis est quod errores contra catholicam doctrinam protulerit, & ideo merito postulari, ut per sententiam quispiam damnatus sit de errore ob aliquam propositionem hæreticam, quia donec ita damnetur, cum de hæresi illius non constet, nec infamiam adeo grauem regulariter contraxisse videtur, ut propterea omnino excludendus videatur. Prudenter ergo iudicio supremi Prelati id commissum est. Idemque iudicium est de tertio casu

Qua haresis
suspicio ad
hunc ingres-
sum inhabili-
tat.

Casu, in quo nec certa haresis, nec prolatio erroris clara supponitur, sed sola suspicio haresis; & ideo expresse requiritur, ut sit per sententiam publicam suspectus de haresi declaratus. Quod eodem modo intelligendum dicitur in declaratione citata ex i. part. Constit. additur verò in declaratione Examinis, eum, qui suspectus est de opinione aliqua erronea in re ad fidem pertinente; quamdiu suspicio manet non esse admittendum; ubi hæc differentia insinuat inter eum, qui per sententiam suspectus declaratus est, & eum qui alio modo est suspectus; quod in priori, impedimentum illud est perpetuum, & incurabile (ut sic dicam) quantumvis talis persona emendata sit, & suspicio in præsentia ablata; at verò in posteriori casu licet suspicio impediatur quamdiu opinio illius durat, ut ibi dicitur; tamen si auferatur, impedimentum etiam auferetur, non enim sine causa illa limitatio addita fuit.

IV. Duobus autem modis potest intelligi suspicio: aut ferri: primò, quia iam constitit publicè, ac sufficienter talem suspensionem falsam fuisse, quia re vera talis persona nunquam habuit opinionem erroneam in doctrina fidei; & hic est optimus modus auferendi suspensionem, & sine dubio in illo casu sufficiens. Alius verò esse potest, si in præsentia nulla sit suspicio, quòd talis persona habeat nunc talè opinionem erroneam: semper tamen suspicio maneat, an præterito tempore habuerit. Et hic modus videtur minus sufficiens, quia non omnino purgat personam ab infamia, quæ manet ex præcedente defectu, etiam si emendatus sit. Nihilominus tamen etiam in eo casu censetur auferri impedimentum, quamvis multa prudentia expendere oporteat, an in eo casu expediat recipere personam, ut per se constat. Ratio verò prioris partis est, quia declaratio dicitur, *Quamdiu suspicio manet*. Quæ verba non significant in rigore, quòd solum duret suspicio de præterito actum, sed etiam quòd duret secundum præsentè statum. Imò ex vi illorum verborum, sola hæc suspicio, quando sententia non interuenit, non videtur esse impedimentum inhabilitans personam, & annullans receptionem si fiat, sed solum impediens, ne rectè, & convenienter fiat. Verba enim declarationis sunt, *Qui suspectus est, &c. constat, quamdiu suspicio manet non esse admittendum*. Quæ verba videntur magis directiva, & declarativa circumspectionis, & obligationis superioris, ad quem spectat receptio, quàm constitutiva nouum impedimentum irritans, quàm definitiva esse, non appareat improbabile. Unde in rigore loquendo de tali impedimento, necessaria est sententia declarativa, ut per solam suspensionem haresis inducatur.

V. In quarto gradu, seu modo huius impedimenti, infamia necessaria est, ut in eo expresse dicitur. Nō declaratur autem ibi, oportere hanc infamiam esse iuris, id est, in publica, & iuridica sententia fundatam, sed solum postulat, ut quis extiterit infamis ob excommunicationem tanquàm schismaticus, spreto autoritate, & providentia sanctæ Matris Ecclesiæ. Potest autem aliquis incurere hanc excommunicationem ipso facto, & esse infamis ob talem excommunicationem, etiam si per sententiam declaratus non sit: nam potest delictum esse publicum, & consequenter etiam censura, quòd sufficit ad prædictam infamiam. Atque ex his facile redditur ratio huius impedimenti, quoad hæc tria membra: propria enim, ac præcisè ratio fundatur in infamia. Quamvis enim illa delicta, vel suspensiones eorum, meritò possent reddere cautiorem Societatem in receptione talium personarum, nihilominus non sunt posita, ut absoluta impedimenta, nisi quando prædicta infamia intercedit, quia alia incommoda possent esse ablata & per prudentiam id posset iudi-

cari. Infamia verò talium delictorum est magna impedimentum in hoc instituto, & vitæ genere; tū propter ea, quæ generalia sunt, & statim attingitur in secundo impedimento; tum etiam quia cum hæc religio (inter alia) per se instituta sit ad defensionem fidei, & specialem obedientiam ad Sedem Apostolicam profiteatur, meritò censetur ineptus ad illam profectandam, qui de erroribus contra fidem, vel de suspensione haresis damnatus est, vel qui de publico schismate est infamis. Sicut Inquisitores, quia de erroribus contra fidem iudicant, ab omni errorum suspensione immunes esse debent, iuxta illud Ambrosii. *serm. 20. in Psalm. 118. Induct ille de aliterius errore, qui non habet quod in se ipso condemnnet.* & habetur in c. *iudicet. 3. q. 7.* Atque hinc etiam constat idem dicendum esse in primo gradu huius impedimenti, scilicet apostasiæ à fide, si in eo similis infamia interueniat, an verò necessaria sit, dicam melius in puncto sequenti n. 11. & 14.

Vide Bonam
ment in c. 2.
expositio
sua regula.
De apostasi-
a à fide.

De secundo impedimento.

Secundum impedimentum duas habet partes.

Prima est de homicidio, circa quod, priusquam eius rationem reddamus, querendum est de quo homicidio intelligendum sit. Et in primis an vniuersaliter intelligatur de omni homicidio, siue illicito, siue licito, quale est, quòd fit à milite in iusto bello; à iudice per iustam sententiam, & ab eius executore. Quod enim sub hac generalitate verbum illud accipiendum sit, suadet primò absoluta vocis significatio. Secundò, quia illud homicidium videtur hic intelligendum, quòd sufficit ad irregularitatem contrahendam; sed ad hoc etiam sufficit homicidium etiam licitum, ut supponimus; ergo. Maior patet, quia cum religio Societatis sit religio clericorum, meritò delictum, quòd facit hominem irregularem, & ineptum ad clericales functiones, reddit etiam illum inhabilem ad ingressum talis religionis, argumento cap. *vl. de cleric. excommun. ministr.* ubi irritanda dicitur electio excommunicati minori excommunicatione, quia *ad usceptionem eorum eligetur, à quorum perceptione à sanctis Patribus est priuatus.* Quem textum in disput. 2. de Censuris sect. 2. verbauius. Sic ergo dicere in præsentia possumus: receptionem talis personæ in Societate inualidam esse, ne quis recipiatur ad ea ministeria, à quibus est per Ecclesiam remotus. Iuxta quem discursum solum erit excipiendum occisio hominis in propriam defensionem: per illam enim irregularitas non incurritur. De qua exceptione res videtur indubitata: cur enim naturalis defensio existimanda est religiosum statum impedire, cum sit per se honesta, & nullam speciem mali habeat, aut defectum lenitatis, propter quam causam nullum sacrum ministerium impedit. Accedit, quòd ad illud non meretur nomen homicidii moraliter loquendo, sed defensionis propriæ, tunc enim ille qui alterum aggreditur, magis seipsum interficit, quàm ab altero occiditur.

VI.
De primò
membro, id
est, homici-
dio dub. 1.
An quo dili-
bet impediatur.

Homicidii
in propriam
defensionem
non impedi-
re.

Addo verò ulterius probabilius mihi videri, impedimentum hoc esse restringendum ad homicidium peccaminosum. Primò quidem, quia vox *homicidii* moraliter significat actum intrinsecè malum, qualis prohibitus est per quintum præceptum Decalogi, ut tradit D. Thom. 1. 2. q. 100. art. 8. ad 3. & sumitur ex August. 1. de liber. arbit. cap. 4. Et hic est communis usus huius vocis in legibus, & præceptis, & maxime in materia odiosa ita intelligenda est iuxta vulgatam regulam. Secundò, quia statim in 2. ca. eiusdem examinis §. 6. pro ratione huius impedimenti redditur, quia, qui hanc *noxi* habuerit, minus aptum instrumentum erit ad Societatis munera, propter consuetudinem multam, & communem infirmitatem. Quæ

VII.
Solum pecca-
minosum ho-
micidii m
hunc ingres-
sum impedit.

verba

matur etiam, quia sola hæresis publica videtur inducere in iure irregularitatem; in c. ad abolendam. de hæreticis; & in c. falsarium. i. q. 7. Confirmatur tãdem, quia videtur res valde ardua, vt omnes iuvenes, qui nunc in provinciis hæreticorum educantur, & consequenter ab Ecclesia recedunt, sint inhabiles ad ingressum in Societatem post perfectam conuersionem, & reditum ad Ecclesiam.

XII. Nihilominus quod ad homicidium attinet, verius censeo hoc impedimentum etiam contrahi per homicidium occultum. Ratio prima est illa generalis, quod vbi lex non limitat, neque euidentis ratio cogit, nos non possumus prudenter limitationem adhibere. Vnde etiam in iure canonico mihi certum est, propter homicidium quantumuis occultum irregularitatem incurrere, & satis significatur in Trid. sess. 24. cap. licet. de reform. Cum ergo hæc lex absolute, & indistincte loquatur, non potest à nobis ad homicidium publicum restringi; eò vel maxime, quod ex contextu verborum potest hoc etiam conuinci. Sic enim habent. *Secundus est, homicidium aliquo tempore perpetrasse, vel publicè infamem propter enormem peccata fuisse.* In quo contextu duo considero: vnum est, eo ipso quod aduerbium publicè additur in posteriori membro, & non in priori, tacite à priori excludi. Aliud est, in aliis criminibus impedimentum poni ratione infamie; in homicidio vero non, sed ratione solius delicti; ergo absque infamia impeditur; ergo etiam si occultum sit: nam si oporteret esse publicum, maxime propter infamiam. Atque ita opinor in praxi, & consuetudine obtineri, nam si is qui examinatur, fateatur se homicidium perpetrasse, nihil amplius de fama, vel infamia; publico, vel occulto interrogatur, sed inhabilis iudicatur.

XIII. Quocirca, si ratio huius impedimenti in sensu supra num. 7. & 10. explicato, accipienda sit, dicendum est, in ea consideratum esse id, quod frequentius, & vt plurimum accidit, scilicet, quod tale delictum magnam notam inurat: quod verò in particulari casu, quando delictum est occultum, hæc ratio cessat, accidentarium est, & non sufficit, vt decisio legis cesset: maxime quia licet delictum nunc sit occultum semper subest illi periculo grauem notam inferendi. Potest autem illa ratio habere alium sensum, scilicet, vt illa infirmitas consuetæ, & multis communis, non referatur ad opinionem aliorum, sed ad ipsummet homicidam, vel apostatam. Est enim communis infirmitas, vt qui semel cecidit, iterum facile cadere possit, vel saltem quando lapsus est adeo grauis, & enormis, ostendit naturam, aut nimis iracundam, seu ferocem, vt in homicidio, aut nimis inconstantem, vt in apostasia; rectè ergo intelligi potest, hanc esse communem infirmitatem, ob cuius notam talia impedimenta ponuntur, iuxta quem sensum ad illam rationem, non est necessaria infamia per publicam notitiam; nam ipsum delictum satis notat personam. Tamen iuxta hunc etiam sensum data proximè doctrina necessaria est, scilicet, quod licet in aliquo particulari homicidio cesset hæc nota, eo quod casu, vel ex passione acciderit, & alias constet hominem esse moderatæ naturæ, nihilominus impedimentum habeat suam vim, quia lex non considerat particulares casus, sed generaliter fertur, suamque efficaciam habet. Omne ergo homicidium peccaminosum hic comprehenditur, etiam si non propria manu, sed per alium iubendo perpetratum sit, vt declaratur i. p. Constitut. c. 3. liter. C. vbi in casibus dubiis iudicium Generali remittitur, qui admonetur, ne se facilem in huiusmodi dubiis exhibeat; quo verbo significatur, in tali dubio inclinandum esse in fauorem religionis, etiam si respectu particularis personæ rigorosum videatur.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

Vnde consequenter idem censeo dicendum in primo impedimento, de eo, qui recessit à gremio sanctæ Ecclesiæ, fidem abnegando; nam omnes rationes factæ hic applicari possunt, & argumentum sumptum ex ratione impedimenti, hic eodem modo cessat. ibi ergo verba etiam præcisè, & absoluta sunt. Et præterea ex quatuor membris, quæ in primo impedimento ponuntur, in secundo requiritur damnatio; in tertio, sententia publica; in quarto infamia; In primo verò nihil horum ponitur, sed tantum delictum; ergo signum est, nullam ex illis conditionibus requiri; alias, qua ratione quis diceret esse necessariam infamiam, vel notitiam publicam, posset etiam dicere esse necessariam condemnationem per sententiam publicam. Hoc autem manifeste falsum est, & improbabile; ergo, & prius; nam sequela tener à paritate rationis, quantum spectat ad verba legis. Quia verò in Constit. i. p. cap. 3. aliquid additur, quo potest hoc impedimentum restringi, id præmittendum non est, & aliqua differentia constituenda inter hoc delictum, & homicidium, quia homicidium, nec publicum esse oportet, nec probabile; hoc verò licet non oporteat esse publicum, videtur saltem esse necessarium, vt sit probabile, propter id, quod statim adiciam. Nam in primis necessarium est abnegationem esse exteriorem, sola enim mentalis hæresis non sufficit, vt supra n. 11. dicebam. Quod etiam ipsum verbum *abnegandi* satis indicat, & explicatur clarius in i. p. Constit. ca. 3. dum additur, *abnegando inter infideles.* Quo verbo non solum significatur crimen debere esse externum, sed etiam aliquo modo publicum, & inter infideles commissum. Potest tamen esse hoc modo publicum, id est probabile, quamuis non sit publicum, id est, notorium, qualis nunc esse solet in Lusitania v. g. apostasia à fide Neophytorum, quos *novos Christianos* vocant, etiam si occultè, & inter se ipsos, illam exerceant: talis enim apostasia est sufficiens impedimentum, etiam si contingeret cadere in eam personam, quæ aliàs inhabilis non esset ratione originis. Vterius verò necessarium est, vt interior simul cum exteriori concurret: nam licet quis exterius abnegauerit propter timorem, vel amorem humanum, sola exteriori fictione, interius autem retinendo fidem non incurret hoc impedimentum, sicut nec poenas iuris contra hæreticos latas, vt disp. 14. de fide sess. 6. dixi, & disput. 43. sect. 1. de censur. quia ille simpliciter non abnegauit fidem, sed finxit abnegare: verba autem harum legum strictè, & in rigore accipienda sunt. Deinde existimo oportere, vt talis persona post adultam ætatem fuerit aliquando fidelis, & in catholica Ecclesia sufficienter instructa: nam si quis ab infantia fuit educatus inter hæreticos, etiam si baptizatus fuerit, & perueniens ad adultam ætatem eorum errores imberberit, non videtur propriè, & in rigore dici posse à gremio Sanctæ Ecclesiæ recessisse abnegando fidem. Quod erit certius, quando probabiliter creditur ipsum habuisse ignorantiam inuincibilem. Idem tamen mihi est probabile, etiam si postquam cepit dubitare, negligenter, aut pertinaciter in prioribus erroribus permanserit, quia ille nondum incidit in formalem, ac perfectam apostasiam, qualem prædicta verba in proprietate significant: Et iuxta hanc expositionem facile expeditur difficultas prædicta in fine numer. 11. (cetera enim ibidem opposita ex dictis sunt expedita) de iuuenibus hæreticorum filiis, & inter hæreticos educatis: nam si illi postquam ad Ecclesiæ gremium conuersi sunt, nunquam iterum ab illa recesserunt, nec fidem abnegarunt, non videntur esse inhabiles ad Societatem, ex vi huius impedimenti, quia (vt dixi) non possunt iudicari perfecte Apostatæ. Imò in his etiam, si prior ille status fuerit publicus, non videtur obstatè, nisi

Apostasiam à fide occultam sufficere ad hoc impedimentum.

Præcedens ab inferiori.

Requiritur vt persona in adulta ætate aliquando fuerit fidelis.

Expeditur diffinitas de iuuenibus inter hæreticos educatis.

nisi perueniatur ad sententiam, in talem personam publicè latam; nam tunc ex alio capite, seu gradu secundo loco posito in illo primo casu, impediret; si verò notitia, vel sententia publica solum est generaliter de tali provincia, vel natione, sicut nunc Gregorius habetur schismatici, tunc infamia magis est nationis, quam personæ, ideoque illa non impediret. Et hæc declaratio habetur expressè i. p. Constitut. cap. 3. liter. B.

XV.
De secundo
membro
eiusdem se-
cundi impe-
dimenti, id
est, infamia
ob enormia
pec. ata.

Ex quo facile declaratur secundum membrum casus, seu impedimenti seruandi, scilicet, infamia publica propter enormia peccata, circa quod statim occurrebat explicandum, quæ nam sint huiusmodi enormia peccata. Sed hoc labore nos liberauit declaratio in d. c. 3. Constit. ubi Generali committit an peccata sint iudicanda enormia nec ne, ad quod iudicium ferendum primum expendendum est ius commune, in quo illa peccata merito censentur enormia, quæ per se inducunt iuris infamiam. cap. in aliquo. §. i. d. cum aliis, quæ de infamia inducere irregularitatem disput. 48. de censur. adduximus. Deinde dubitari poterat si hæc infamia non sit in eodem loco, in quo homo est recipiendus, sed in alio multum distat, & sine morali periculo, quod illud diffundi possit, an tunc impediat? Verum hoc etiam dubium sublatum est in declarationibus, tam examinis, quam constitutionum, ubi dicitur infamiam solum impedire ubi est, non verò in remotissimis regionibus, si persona est sufficienter emendata. Atque ita facile constat hoc impedimentum esse valde consentaneum rationi, & necessarium ad finem Societatis, & valde conforme iuri, quo cauetur infamibus non debere concedi aditus ad dignitates. cap. inter dilectos. de excessib. Prælat. & regul. §. 6. de regulis iuris in 6. Quamuis enim recipi in Societate, non sit admitti ad dignitatem, tamen ex ea parte, qua hic status ordinatur ad sacerdotalia munia, & conuersionem animarum, potest quoad hoc dignitatibus comparari.

De tertio impedimento.

XVI.
De primo
membro as-
sumpti ha-
bitus religio-
nis.

Tertium impedimentum duas etiam habet partes. Prima est, assumpti religionis habitus, ut dicitur in citato ca. 3. Constitut. Declaratur autem ibidem, intelligendum hoc esse, non solum de assumptione habitus per professionem, sed de gestatione habitus religionis, etiam per vnum diem, dummodo id factum sit animo assumendi religionem, saltem quoad probationem, seu nouitiatum. In examine autem magis limitatur, ac declaratur particula illa religionis, his verbis, assumpti habitum aliquis religionis fratrum, vel clericorum: quæ videntur addita, ut non comprehendantur assumpti habitum religionum militarium, quoad milites; nam quoad clericos expressè excluduntur per illam particulam clericorum: per fratres autem monachi omnes intelliguntur: propriè ergo isti milites dici non possunt habere habitum fratrum, vel clericorum, non ergo hic comprehenduntur. Et ita declaratum est in Cōgregatione I. generali Societatis can. 5. & in praxi etiam receptum est, præterquam quod multi existimant hos non esse propriè, & simpliciter religiosos. Qua de re latè, in præced. tract. lib. 1. cap. 3. & 4. agendo de varietate religionum in genere. Iuxta quam sententiam possent etiam excludi ex absoluta appellatione religiosorum, sub qua illi non videntur comprehendendi, saltem secundum ordinarium, & communem modum loquendi, & denique, quidquid sit de statu, tamen quoad vsum, & viuendi modum, constat de facto hos milites parum differre à secularibus.

XVII.

Sic igitur explicata hac parte, quod attinet ad religiosos professos, non est difficile rationem illius

reddere. Primum, quia ut D. Thom. docuit 2. 2. quæst. 189. art. 9. transitus ab vna religione ad aliam non est per se laudabilis, nisi ob magnam necessitatem, vel specialem vtilitatem, ut supra in tract. 8. lib. 3. §. 1. si autem tract. ordinariū, non oportuit in hac lege considerari, & ideo absolute lex posita est; quia si in aliquo particulari casu, & Societati, & desideranti eius ingressum, iudicaretur expediens eum admittere, non obstante tali impedimento, per dispensationem à Summo Pontifice impetratam poterat tali casui subueniri, & aliquando subuenientem accipi. Et confirmari hoc potest ex Calsiano collat. 14. cap. 5. ubi Abbas Nestor. sic inquit. Vnicuique vite, & conuersionis est, ut secundum propositum quod elegit, sine gratia, quam accepit, summo studio, ac diligentia ad operis arripit perfectionem perueniret, & aliorum quidem laudem, admirantque virtutes, nequaquam à sua, quam elegit, professione distat. Vnde idem Calsian. lib. 4. de institut. renunc. cap. 6. significat olim obseruatum esse ab antiquis monachis, ut neminem reciperent, qui à prima sua vocatione defecisset. Nos quomodo inquit? patiuntur illi adhuc induci (id est, vetibus religionis) quem semel ab institutionis suæ regula reuocari viderint. Sic etiam Athanas. Constantinopolitanus epistola 5. ad finem decernit, qui monasterium semel deseruit, non esse in alio recipiendum. Ac denique Imperator Iustinianus in Authent. de Monachis collat. 5. inquit. Si quis reliquens monasterium in quo conuersionem habueris ad aliud transiit monasterium, competens est reuocandus abbas, cum non sospitet, erroris, namque est talis vita monastica, nullatenus toleranda proxima, neque constanti, & persistenti animi. Hoc ergo impedimentum quantum ad professos in aliis religionibus (de quibus videntur dicta testimonia loqui) satis consentaneum est antiquitati, & rationes eius, quæ in constitutione ipsa assignantur, quæque statim explicabimus, facile illi accommodantur.

At verò quod solus habitus nouitiorum per quodlibet breue tempus assumptus impediat, nouum videri potest, & difficile: tum quia in nulla religione obseruatur, quod ego sciam; tum etiam quia tempus nouitatus ad probationem concessum est, & alioquin ideo non perseverasse usque ad professionem non potest indicat inconstantiam, aut animi leuitatem. Cur ergo ob eam causam debet aliquis inhabilis censeri ad Societatem? Fieri enim potest, ut per probationem alterius religionis aliquis prudenter iudicet, se non esse aptum ad illam, & quod à Deo vocetur ad Societatem, cur ergo debet excludi? Et augent difficultas quoad alteram partem illius impedimenti, quæ est de eremitis sub certo habitu monachali, nam ille non est status, sed priuatus quidam quendi modus, cur ergo impedire debet magis quam alij viuendi modi?

Nihilominus duplex ratio illius impedimenti redditur in eodem cap. 2. Examini, & vtrique sufficiens sine dubio est, ut hac constitutio honesta, & rationabilis censeatur, maxime cum liberum sit rationabilis censeatur, qui absque vlla suspitione contraria ad finem sui instituti apti iudicantur. Prior ergo ratio est. Quod nobis in Domino videatur (ait B. Ignatius) cum qui bonus Christianus sit, debere esse firmum in sua prima vocatione, præsertim cum illa tam sit sancta, in qua scilicet, quæ vniuerso seculo relicta, se totum dedicat in auri seruicio, & gloriæ sui Creatoris, & Domini. Itaque licet mutare religionem ante professionem, minor inconstantia videatur; tamen, quia ut plurimum signum est animi inconstantis, & mutabilis, in Societate non recipitur. Cui consonat consilium Basilij in regula 10. ex futuris, ubi ait, ab his qui volunt religionem ingredi, diligenter exquirendum esse, qui ipsorum motus sunt

ut intelligatur an sine consilio instabili, & ad constituendum quidam in vramus partem precipi. Cuius rei signum esse solet huiusmodi facilis mutatio religionum, etiam quoad probationem: Et subdit Basilus. Si quidem in iis, qui istiusmodi sunt, magnopere suspecta inconstantia esse debet, qui, praeter id, quod nullam ipsi vtilitatem inueniunt, ceterum etiam sunt detrimento, quod institutum viuendi nostrum, falsis probis, & nequissimam maledictum magnopere infamant. Verum quidem est statim adiungere Basilium hos non esse statim à principio desperandos, sed prius extra religionem ipsam exercitandos, & probandos, ut si sufficiens indicium emendationis, & constantiae dederint, admittantur. At illud fortasse tunc conueniens fuit, quia exiguus erat religionum numerus; nunc autem plures sunt religiones, in quibus hi recipi possunt, & ideo non est iudicatum necessarium in his probandis immorari: maxime cum Societas ratione sui instituti multa alia habeat, in quibus suos religiosos probare, & experiri ex instituto teneatur.

XX.
Secunda
constitutio
natio.

Secunda ergo ratio est, Postremo sic nobis persuademus, praeterquam quod maius sit futurum adificatio proximorum, eo melius in Domino, ipsius gratia aspirante, conservari posse omnes professos, coadiutores, atque holisticos, quo magis liberi fuerint ab huiusmodi impedimentis, ac veluti vnius coloris, & similitudinis omnes. In quibus verbis vna ratio principaliter dari videtur, & altera obiter attingi. Ratio ergo principalis est, ut cum omnes, qui in Societate fuerint, experti non sint, imò nec deliberauerint aliud institutum, omnino contenti sint eo, quod proficentur, & in illo summam vniuersitatem, & similitudinem habeant, quod ad vniuersitatem eorum, & amorem inter se, & ad maiorem quietem, & pacem multum conferat: est enim similitudo causa amoris, ut dixit D. Thom. 1. 2. quæst. 27. art. 3. & Aristot. 8. Ethic. cap. 6. dixit aequalitatem esse amicitiae fundamentum. & in cap. in noua. 16. quæst. 7. dicitur. In vno eodemque officio non debet dispar esse professio; nam coherere, & coniungi non possunt, quibus & studia, & vota diuersa sunt. Et quamvis is, qui alteram religionem probauit, & deseruit, iam illam non proficetur, tamen quia possunt in eo manere aliqua vestigia illius professionis, vel aliqui conceptus, seu apprehensiones diuersæ, & discrepantes ab instituto Societatis, & ideo semper timetur aliqua difformitas, quæ possit pacem turbare; maxime cum Societas propriam viuendi rationem, ab aliis in multis diuersam profiteri videatur. Et hanc existimo esse potissimum rationem huius impedimenti: & ob eam rem si quis semel in Societate ingressus ab ea deficiat, iterumque ingredi velit, non est inhabilis quominus recipi possit; quia licet prior ratio inconstantiæ in eoloco habeat, hæc posterior cessat. Quod autem hoc ita sit, patet ex verbis ipsius Constitutionis: nam cum dicitur *habitu alicuius religionis*, planè loquitur de aliis religionibus à Societate distinctis.

XXI.
Tertia ratio.

Alteram verò ratio ibi obiter, ut dixi, tacta est, quia scilicet creditur hoc futurum in maiorem animarum ædificationem, quod duplici ex causa, seu respectu dici potest. Primò respectu aliarum religionum, quibus gratum esse debet, quod ab eis deficientes in Societate non recipiantur. Deinde respectu aliorum fidelium, apud quos nonnulla nota semper est, defecisse à religione semel accepta, etiam quoad nouitiatum tantum: & quia Societas tota est ad lucrandos fideles, & salutem animarum procurandam, ideo omni ratione euitare studet, quicquid potest operatorum exultationem aut beneuolentiam apud alios minuire. Vnde fortasse etiam in hoc consideratum est, quod is qui non se ostendit constantem, & idoneum ad perseverandum in religione ad solam perfectionem propriam.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

principaliter instituta, non videtur aptus illi religioni, quæ non solum propria, sed etiam aliena perfectioni incumbit. Dices. Interdum Monachus, qui ex vi sui instituti, tantum suæ salutis attendit, assumitur ad Episcopatum, qui ad perficiendos alios præcipue ordinatur. Respondeo, aliud est assumi, aliud relinquere proprium statum per inconstantiæ illud enim prius nullam notam inducit, neque est indicium alicuius defectus, sicut hoc posterius. Præsertim quia monachus, si iam erat professus, licet ad Episcopatum assumatur, monachus manet, atque non ita mutat statum, ut spoliatur priori (ut ita dicam) specie monachatus, imò nec in indiuiduo, sicut facit, qui ex vna religione transit in aliam, maxime Societatem, quam veluti specie diuersam intelligimus, ut ex dictis libro 1. cap. 2. & ex graduum varietate constare potest. Si autem contingat (ut fieri potest) ex nouitatu assumi ad Episcopatum, tunc non manet quidem in priori statu inchoato, sed immediate transit ad perfectiorem, non tamen ex animi inconstantia, sed ex obedientia Superioris; & ideo in iure id prohibitum non est: in Societate verò speciali iure id est prohibitum, ratione iam dicta.

Evasio præcluditur.

De quarto impedimento.

Quantum impedimentum duas partes habet. Vna est de coniugatis; alia de seruis. Et prior quidem fundata est in ipsa ratione naturali, quia maritus post consummatum matrimonium, non est dominus sui corporis, & ideo non potest illud alteri, etiam religioni liberè donare. Et ideo impedimentum hoc, quoad hanc partem in iure communi fundatum est, ut statim dicam, & in aliis religionibus seruatur, ut patet ex regula Minorum cap. 2. & ex Constitutionibus Prædicatorum 1. p. d. 1. cap. 13. Imò D. Basil. in regulis fusius disputatis cap. 12. eiusdem impedimenti meminit. Intelligitur autem hoc impedimentum, quoad hanc partem, eo modo quo in iure communi explicatur, scilicet, sine facultate coniugis: Nam si facultas à coniuge concederetur (dicitur in declaratione 1. p. cap. 3. lit. F.) seruatis aliis circumstantiis, quæ iuxta sanam doctrinam, & vsum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinit. Illæ autem sunt, ut coniux, vel monasterium ingreditur, si iuuenis sit, vel votum continentie emitat, iuxta cap. cum suis. & cap. ad Apostolicam. de conuers. coniug. quod in tom. superiori declaratum est. Addenda verò sunt duo. Vnum est, ex iure communi, si maritus ingreditur de consensu vxoris, non seruatis autem aliis circumstantiis, ingressum, seu professionem esse validam, quoad substantiam, & proprietatem, ut sic dicam, quamvis quoad vsum impediri possit, si vxor repetat maritum, iuxta cap. ex parte. de conuers. coniug. At verò in Societate ex vi huius impedimenti, receptio erit nulla, etiam si fiat de consensu vxoris, si alia iuris circumstantia non seruatur: quia in constitut. absolute ponitur *matrimonium consummatum* tanquam essenziale impedimentum. Et in declaratione, (quæ eandem vim legis habet) non ponitur alia exceptio, nec dicitur cessare hoc impedimentum, nisi vel per mortem naturalem, vel coniuge facultatem concedente, obseruatis iuris circumstantiis: ergo illis non seruatis, integrum manet impedimentum, etiam si nudus consensus præstetur. Aliud notandum est, quamvis consensu præstito cum debitis circumstantiis, cesset impedimentum essenziale, nihilominus semper esse impedimentum, ut talis persona recipi non debeat, sine Generalis facultate; ita ut nec Prouincialis possit in hoc dispensare, ut in illius regula 36. cautum est.

XXII.
De prima
parte, id est,
coniugio.

Vltimò circa hanc partem dubitari potest de

XXIII.

L1 2

matri-

Num matri-
monium ra-
tum non co-
summatum
hoc impedi-
mentum in-
ducit?

An per vota
simplicia e-
missa, in So-
cietate ma-
trimonium
ratum dis-
solvatur.

matrimoniorato, & non consummato, an impe-
diat Societatis ingressum, siue consentiente, siue re-
pugnante coniuge. Sed in hoc certum est, ex vi hu-
ius legis id non esse impedimentum, quia licet in d.
cap. 3. Contit. simpliciter nominetur *matrimonium*,
tamen in cap. 2. Examinis expresse additur *consum-*
matum, & in declaratione id etiam supponitur, &
iuxta commune ius ita esset intelligendum, quam-
diu aliud non exprimeretur. Quapropter absolute
censetur non esse inhabilem ad Societatem talem per-
sonam, & receptionem eius non esse ex se irritam,
quia neque ex vi iuris communis irrita est, neque
inuenio ius speciale, quod illam irritet. Quod er-
go queri potest, solum est, si huiusmodi nouitias
expleto anno, vel saltem biennio probationis, non
admittatur ad professionem solennem an possit ab
uxore repeti, & ipse, ac Societas teneatur illum ei
restituere? Item an possit iussu tria vota simplicia,
& substantialia in Societate emittere sine expresse
consensu uxoris, cum aliis circumstantiis de iure
requisitis in matrimonio consummato? Quae du-
bitationes supponunt aliam, scilicet, an per vota
simplicia approbata, & recepta in Societate dis-
solvatur matrimonium ratum, non consumma-
tum, quoad ipsum vinculum matrimonij praece-
denti talia vota: nam si dissolveretur, omnis qua-
estio cessaret, nullum enim esset impedimentum
vel irritans, vel prohibens, nullusque consensus
coniugis esset requisitus, cum ipsa omni vinculo, &
obligatione liberanda esset. Solum videtur graui-
ari in dilatione biennij: at illud parui momenti est,
& interdum accidere potest in aliis religionibus:
nam si quis post matrimonium ratum, probauit in
aliqua religione per decem menses, potest illam re-
linquere, & ingredi aliam, & integrum nouitiatum
in ea facere, vt per congregationem etiam Cardina-
lium declaratum est, circa cap. 15. de regular.
fest. 25. Concil. Trident. Illa ergo dilatio tempo-
ris probationis, non infert difficultatem, quam non
posset coniux facile tolerare. Ego vero suppono
nulla vota simplicia facta in Societate dissolvere
matrimonium ratum praecedens: quod infra lib. 4.
c. 2. ostendamus in n. 13. de praedicta dilatione re-
dibit sermo.

XXIV.

Hoc autem supposito, videtur mihi consequen-
ter dicendum primo, neminem debere recipi in So-
cietate post matrimonium ratum sine consensu &
debita conuersione uxoris, nisi forte ex dispensa-
tione Praepositi Generalis, cum intentione admit-
tendi illum post biennium ad professionem solen-
nem, si recte probauerit, vel statim dimittendi il-
lum si non fuerit probatus. Deinde consequenter
asserō, si aliter recipiatur ad nouitiatum non posse
ulterius admitti ad simplicia vota, quae post bien-
nium ab scholaribus, vel postea a coadiutoribus
formati sunt, sine eodem consensu, & conuersione
uxoris. Ratio vtriusque est, quia nullus ligatus
vinculo matrimonij potest licite assumere statum
repugnantem vsui matrimonij, & non dissoluentē
vinculum eius; status autem Societatis per sola vo-
ta simplicia non dissoluit vinculum matrimonij, vt
dixi, & repugnat vsui eius, cum sit status religiosus:
ergo non potest licite talis status assumi, inuita ux-
ore: ergo nec potest quis licite recipi in Societate
in ordine ad illum statum, vel licet sit admissus ad
nouitiatum, non potest postea admitti ad talia vo-
ta, sine praedicta conditione ex parte uxoris. Maior
patet primo ex ratione naturali, quia talis receptio
est in magnam iniuriam uxoris: nam cogeretur, vel
innupta perpetuo manere, si socius nunquam esset
professionem solennem in Societate emissurus, sed
in statu coadiutorum perseveraret, vel saltem per
plures annos etiam ultra decennium: quae duratio
perpetua, seu vitalis in iure reputatur. Secundo

probatur ex iure: nam ob similem causam statuitur
est; ne post matrimonium ratum ordinetur quis
in sacris, inuita uxore; nam per sacram ordinatio-
nem interdictur vsus, & non dissoluitur matrimo-
nium ratum, vt debeat, ac statuit Ioannes XXII. in
Extrauag. vnica de voto: ergo cum eadem ratio tri-
geat in nostro casu, idem dicendum est. Addo vero
vltimo nihilominus, si talia vota de facto admi-
tantur in Societate, valida esse: quia nullum est ius
per quod irritentur, & tamen hoc non obstant, si
sponsa suum ius petat, negari non debere, nec pos-
se, ne fiat illi iniustitia: debet ergo illi maritus reddi
ad cohabitationem, & vsus matrimonij: & Socie-
tas etiam suo iure ordinario vtens, possit (& certe
in eo casu deberet) illa vota remittere, & personam
omnino liberam relinquare: si tamen id non faceret,
posset illa persona reddere debitum, non tamen exi-
gere, propter votum castitatis, & mortua uxore non
posset valide aliam ducere, quia votum illud in So-
cietate factum hanc vim habet. Et ob eandem cau-
sam compellendus esset ad Societatem redire, quia
se semel tradidit, & traditio rescissa non est, vt sup-
ponitur.

Alter pars huius impedimenti est seruitus, quae
est sumpta ex iure communi, & illius etiam memi-
nit Basil. regul. 10. ex fustioribus. Vnde praeter supra
tractata praeced. tom. in genere de professione reli-
gionis, nihil hic addendum occurrit, nisi, quod si
ceteri iure communi seruitus non irritet professionem,
seclusa vi, & ignorantia, sed inducat obligationem
satisfaciendi domino modo iure praescripto, vt re-
stituendi seruum, qui nihilominus religiosus ma-
net: Attamen in Societate ex vi huius impedimen-
ti, censetur receptionem, & consequenter omnem ad-
missionem in illa fundatam, esse nullam, iuxta ge-
neralem doctrinam, quam statim tradam. Ratio
autem est, quia seruitus absolute, & sine vlla reli-
tione hic ponitur, vt impedimentum substantia-
le. Vltimus autem intelligendum hoc existimo du-
rante seruute, quia non fuisse seruum, sed esse: sicut
ut non fuisse vxoratum, sed esse, ponitur impedi-
mentum, quod aperte verba ipsa significant, vt ser-
uituti in legima vinculo ligatum esse. Vnde si quis seruus
manumittatur a Domino, vel ipse quacunque alia
ratione se verè redimat a seruute, eo ipso tale im-
pedimentum aufertur: percipiente autem ad pre-
sentiam Praelatorum perspicere, an expediat talem
personam recipere, propter infamiam aliquam, vel
vilem reputationem, quae de tali persona semper
manet, & considerato sine Societatis, possit illam
minus idoneam reddere ad eius munera: quanquam
si solum admitteretur ad ministeria temporalia,
minus haberet incommodi. Praeterquam quod li-
cet hoc sit verum ex hoc capite, ex alio, scilicet, ex
rigine, talis persona semper erit inhabilis, iuxta ea
quae inferius addemus.

De vltimo impedimento in fine numeri primi
nihil specialiter occurrit notandum; nam & sen-
sus eius clarus est, & ratio manifesta, quae in ipsius
constitutione attingitur: Nam recipere talem per-
sonam esset non mediocre damnum ipsius Socie-
tatis, cum ad illius ministeria inepta sit. Quod etiam
est valde consentaneum iuri communi; nam ob ean-
dem causam simile impedimentum irregularita-
tem inducit.

Num supraposita impedimenta talia sint, & in-
gressus, & quacunque incorporatio cum ali-
quo illorum in Societate facta,
nulla sint

Non additur autem in praedictis locis verbum, XXV
quo expresse declaratur, haec impedimenta talia
esse,

Disputatur
propositum
dub.

esse, vt personam reddant omnino inhabilem ad hunc ingressum, ita vt tam professio, quam omnis incorporatio in Societate inde subsequuta nulla sit: & ideo dubitari potest, an hæc impedimenta talia iudicanda sint. Posset enim quispiam aliquod ex eis tacere, & ita recipi in Societate. Et quamuis cōcedamus in eo grauiter peccare, vt infinuatur in declaratione cap. 2. Examin. lit. A. cum dicitur, *Confessarium debere moneri, vt si quis verè non respondisset, ea de re eius conscientiam extimulet.* Et merito, quia tale mēdaciū perniciosum est Societati, & in re valde graui, de qua ipsa ius habet interrogandi, & obligandi ad dicendam veritatem, quia potest in graue suum detrimentum redundare: Nihilominus, si hæc impedimenta non inhabilitant personam, receptio facta, & quidquid ex vi illius subsequutum fuerit, tenebit. Nec obligabitur talis persona ad manifestandum postea suum defectum, & delictum; tum quia nemo tenetur se prodere, neque hoc est delictum, quod videatur ad restitutionem obligare: suppono enim in particulari cessare nocumentum Societatis, quia impedimentum est occultum, & in reliquis persona est idonea, & sufficienter inseruit Societati: tum etiam quia non videtur obligandus quis cum tanto damno suo ad refarciendum illud qualecunque damnum Societatis, quod in sola transgressione illius cōstitutionis positum est. Quapropter in tali casu non erit sufficiens remedium, quod *confessor extimulet conscientiam penitentis*: Nam licet ille constiteatur suum delictum, vt tenetur, erit absoluentis, si de peccato doleat, etiam si nolit factum emendare, aut religionem deserere, quia si factum tenuit, ad hoc non tenetur, vel saltem potest probabiliter huic sententiæ conformari: non ergo poterit cōfessor iuste negare illi absolutionem, neque aliquid ei nocere ex vi illius scientiæ per confessionem comparatæ. Multum ergo refert scire in quo gradu hi defectus impediunt hunc ingressum. Et videri quidem potest non esse asserendum, hæc impedimenta reddere personam omnino incapacem, cum in ipsa lege id non sit expressum, nam in his rebus odiosis minor pars sequenda est, vbi rigor non est expressus, imò vbi fauor non repugnat, formalibus verbis legis: hic autem non solum non repugnat, verum etiam est consentaneus generali principio, quod lex prohibens actum non irritat illum, nisi hoc sufficienter exprimat, vt lib. 5. de leg. cap. 25. ostendi.

XXVIII. Nihilominus dicendum cenſeo primum, quodlibet ex his impedimentis reddere personam inhabilem: deinde tam primam receptionem, quam omnem aliam intimiorem admissionem nullam esse nullamque obligationem inducere. Probo singula, atque prima pars ex verbis institutionum sufficienter colligi potest. Nam in cap. 2. Examin. §. 6. post numeratos illos casus subiungitur: *Prædicti casus impedimenta sunt, cum quorum aliquo nemo in Societatem admitti potest.* non enim dixit, *debet*, sed, *potest*, vt intelligatur tam recipienti adimi potestatem, quam recipienti capacitatem: & ideo ibidem in declaratione litera A. dicuntur hæc impedimenta talia esse, quæ à Societate excludant. Et in 1. p. Conſtit. cap. 3. additur: *omnino excludunt*, quæ verba planè significant excludere quantum Societas potuit; porrit autem personas inhabilitare, vt per se constat, & ibidem in declaratione adiungitur: nec Præpositum Generalem, nec totam Societatem, sed solum Summum Pontificem posse in aliquo ex his impedimentis dispensare. Ac denique in 4. p. cap. 3. §. 2. dicitur, cum aliquo ex his quinque impedimentis nullum in Collegiis Societatis inter Scholasticos collocari posse. Fuit ergo sine dubio mens B. Ignatii omnem in hoc negotio auferre potestatem Societati, & consequenter alterum inhabilem reddere; nam hæc duo cor- Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

relatiua sunt. Quocirca, quando in declaratione capituli 2. p. Conſtit. liter. B. dicitur, *Quoties aliquis deprehensus fuerit aliquod ex quinque impedimentis in Examine dissimulasse, non esse æquum, vt in Societate maneat*, ideo cum hac moderatione dictum videtur, quia regulariter loquendo, etiam non est æquum procurare Pontificis dispensationem, vt maneat; nam sine illa non solum æquum non est, verum nec possibile, si ita manere debet, vt membrum Societatis.

Atque ex his clarè sequitur secunda pars, scilicet, actum esse nullum ex impotentia agentis, & incapacitate passivi. Eadem verò pars certior fieri potest ex alio principio, quod sine acceptatione voluntaria religionis, omnis receptio redditur nulla, vt in superiori tomo generatim tractatum est, quia contractus est mutuus, & ideo debet esse eæ vtraque parte voluntarius. Sed in eo casu, quo aliquis occultat huiusmodi impedimentum, acceptatio, seu receptio ex parte Societatis, non est voluntaria, vt pote, dolo, & fraude, per ignorantiam facta in remagni momenti iuxta suam regulam; ergo contractus ille validus non est. Declaratur, quia receptio ex parte Societatis in eo casu habet implicitam conditionem, *Si ita est, quod nullum subest substantiale impedimentum*: ergo non subsistente conditione, consensus perinde se habet, ac si non esset positus. Differt autem inter hanc rationem, & præcedentem, quia si hæc nullitas receptionis solum prouenerit ex occultatione impedimenti, eo quod ignorantia causaret inuoluntarium in recipiente; seclusa illa ignorantia, si Generalis v. g. aliquem reciperet cum illo impedimento, esto ille male faceret, receptio valida esset, quia iam consensus non esset inuoluntarius; at verò iuxta priorem rationem, etiam si ipse Prælatus velit, receptio nunquam erit valida; quia ablata est illi potestas dispensandi, & aliqui impedimentum ipsum irritans est. Et ideo prior ratio est magis per se, & propria; posterior verò moraliter est sufficiens, & efficax, quia receptio cum tali impedimento, moraliter nunquam continget, nisi per putationem, & ignorantiam. Quæ doctrina in simili sumitur ex Nauar. conſil. 2. 6. de regularibus.

Tandem vltima pars manifesta est ex dictis, tum quia si fundamentum, id est, prima receptio, est nullum, quidquid in eo fundatur, nullum est; imò receptio ad nouitiatum, non potest alia ratione esse nulla, nisi per ordinem ad professionem, quia reliqua omnia, quæ in ea receptione considerari possunt, sunt facti potius, quam iuris, vt in tom. super. dixi. Tum etiam, quia hoc impedimentum maximè ponitur propter professionem, vel quamcunque incorporationem per vota: ergo ad illam maximè fit inhabilis persona, & in illa maximè est inuoluntaria Societas, quando per ignorantiam illam concedit cum huiusmodi impedimento. Dicere verò potest aliquis, esto professio, vel incorporatio in Societate nulla sit ex parte Societatis, nihilominus ex parte vouentis vota esse valida, ideoque obligare illum ad ea seruanda, vel ad permanendum in Societate: si Societas illum retinere velit, quamuis Societas illum retinere non cogatur. Respondeo (etiam si fortasse alij aliter sentiant) ex tali professione, vel votorum emissionem non oriri obligationem etiam ex parte vouentis, vel ad seruanda vota, si à Societate expellatur, vel ad permanendum in Societate, & admittendam dispensationem in impedimento, etiam si Societas velit eum retinere, & dispensationem impetrare. Hæc latius probanda sunt ex supradictis in præcedenti tom. de professione inuvalida. Nunc breuiter ratio prioris partis est, quia ille non emisit illa tria vota simpliciter, & absolute, sed vt annexa statui religioso Societatis, & traditioni, quæ de seipso fecit: ergo si status ipse fuit nullus,

XXIX.

XXX.

nullus, vota non possunt obligare, quia accessorium sequitur principale; & quia voti obligatio non excedit intentionem volentis, ille autem non intendit se obligare ad seruandam castitatem, vel paupertatem, nisi in tali statu, in quo ab ipsa religione custodiretur & aleretur, neque intendit se obligare ad obediendum, nisi praelatis Societatis, qui etiam essent praelati sui, si autem ipse à Societate eiicitur, iam non habet praelatum aliquem Societatis, qui suus praelatus sit; ergo obligatio talium votorum nulla fuit; quia conditio tacite inclusa ex parte materiz non subsistit. Ratio verò alterius partis est, quia in contractu mutuo æqua debet esse vtriusque partis conditio; ergo si vna non manet obligata ad perseverandum in contractu, neque alia.

XXXI.

Dices, non esse in presenti parem conditionem vtriusque partis, quia religio bona fide, & per ignorantiam accepta; alter verò defraudat religionem. At hoc per accidens est, quid enim si receptus bona fide etiam processit? nam tunc etiam actus est inualidus; ergo tunc saltem erit æqua conditio, & libertas ex utraque parte. Quid etiam si deceptio fuit ex parte Prælati religionis, qui nouit impedimentum, & dissimulauit, cum alius, vel iuris, vel facti inuincibilem ignorantiam haberet; nunquid tenebitur religio eum postea retinere, si ipse velit, & dispensationem impetret? minime, quia vnus Prælati delictum non potest religionem obligare, & præsertim, quia nulla ibi interuenit actio, quæ talem potuerit obligationem inducere. Ergo idem dicendum est ex parte religiosi, quia ipse nullam aliam fecit obligatoriam actionem præter traditionem: illa autem non fuit acceptata; ergo non est vnde maneat obligatio ad perseverandum in ea voluntate, ex parte sua; quia reuera potius esset ad iterum se donandum, facta sua ipsius persona habili per dispensationem, nunquam autem ex donatione non acceptata, similis permanet obligatio, per se loquendo: neque ex matrimonio nullo manet per se obligatio ad iterum faciendum illud, ablato impedimento: Idem ergo est in presenti. Ex fraude autem vel dolo, si intercessit, poterit oriri obligatio ad restituendum religioni sumptus, vel nocumeta, si fortasse ob eam rem aliquid simile passa est, non tamen ad religionem profitendam. Et hæc sufficiunt de prædictis quinque impedimentis, de quibus, postquam hæc omnia scripseramus, ita Cōgreg. VII. generalis can. 26. sanxit; *Impedimenta quinque, quæ essentialia iuxta Congregationem vocantur, irritantia sunt vota simplicia & quamcumque sequentem aliam professionem; quo fit ut qui illa tenent, in habiles, & incapaces ipso facto ad Societatem ingressum, & admissionem sint, &c.* Videri etiam hac de re potest decretum 41. & 43. eiusdem VII. Cōgreg.

CAPVT II.

De impedimento ex defectu originis, quousque viget in Societate.

I.

Sÿperest verò adnotandum, quod in quinta Cōgregatione generali Can. 3. additum est, nimirum defectum originis, qui est descensus per lineam aliquam ex genere Iudæorum, aut Saracenorum, quod impedimentum tamen primarium, seu (vt vocat) essentialia non sit instar præcedentium, vnde ad caput sequens absolute reuocari posset, quia tamen dicta congregatio eius rationem summo opere habendam voluit in admittendo, præsertim ad professionem, operæpretium existimaui tria circa ipsum explicare. Primum est, an licitum fuerit tale impedimentum poni; sed hæc questio generalior est; nam plura sunt huiusmodi statuta, tum in Ecclesiis cathedralibus, tum in collegiis, tum etiam in aliis religioni-

Num, licet
sit tale, impe
dimentum
poni.

bus, de quibus omnibus idem queri potest, quod propriè spectat ad materiam, de acceptione personarum, & de beneficiis Ecclesiasticis; nam pro certo supponimus, tale statutum ex genere suo licitum esse, quia non in odium nationis, neque in solo respectu nobilitatis, aut ignobilitatis humane, sed in ratione aliqua ad commune bonum Ecclesiæ, & dei conseruationem pertinentem fundatur. Sufficiensque fundamentum est talia statuta per tot viros doctrina, & sanctitate illustres esse facta. Et, quod caput est, esse per plures Summos Pontifices approbata. In speciali verò hoc confirmat Caietan. tom. 1. opusc. in ult. respons. 6. quia receptio ad religionem prout terminatur ad has, vel illas personas non est debita, sed voluntaria religioni, & ideo libere potest statuere, vt cum tali conditione non admittantur.

Secundum dubium esse potest, an fuerit expeditum in tali religione, & tali tempore addere hoc impedimentum, quod ab ipsis fundatoribus positum non fuerat. Sed hæc questio prudentialis est; vnde, nec ad nos pertinet eam tractare, nec commodè fieri posset, nisi in medium afferendo omnes particulares circumstantias, quæ ad hoc impedimentum addendum Societatem mouere potuerunt, quod nimis esset prolixum, & à nostro instituto multis rationibus alienum. Certum ergo est, decursu temporum potuisse experimento cognosci, aliqua pericula vel incommoda religioni imminere ex consorcio, & conuictu talium personarum; vel etiam ad bonum nomen totius religionis, vt posset apud seculares omnes habere exultationem conuenientem, ac necessariam ad suam ministeria, vt dicta Congregatio attigit, cum fructu exercenda, necessarium esse non admittere eos, qui hanc notam habent, ac proinde potuisse esse expeditum hoc impedimentum addere, licet in principio positum non fuerit, quia res humane non statim perfecte oriuntur, neque omnia incommoda statim cognoscuntur.

Num Congregatio generalis Societatis potuerit tale statutum condere?

Tertium dubium est, an potuerit Congregatio generalis Societatis tale impedimentum ponere? Quod in questione non vertissem, nisi quæstionem similem à Doctore Nauarro tractatam inuenissem in consil. 26. de regular quod incipit, *Orta sunt grana dubia*. vbi refert capitulum generale Minorum simile institutum fecisse, & inquit, an potuerit id facere, ac respondet, non potuisse: nec dubitat dicere errasse circa illud statutum, quamvis sine peccato, vel omnes, vel maiorem partem eorum Patrum, qui illi capitulo assuerunt, etiam si fuerint sanctissimi, & eruditissimi, vt ipse dicit Nauarrum sequitur Sanchez referens alios lib. 7. de matr. disput. 37. num. 30. Fundamentum est, quia tale statutum est contra ius canonicum; & nullus inferior Papa, potest condere statutum contra canonicum ius, iuxta ea, quæ notantur in cap. *Quid super his*. de maiori. & obedient. Maior probatur, quia iure communi omnes Christiani, non habentes impedimentum canonicum, sunt apti, vt recipi possint in religione approbata; sed hic defectus originis non est impedimentum canonicum, quia nec iure diuino, nec Ecclesiastico positum est, vel late ibi prosequitur, ergo, &c. Secundo argumentatur idem Nauarr. quia circa ea, quæ pertinent ad tria vota solemnia religionis, dispositio pertinet ad sololum Papam. Argumento cap. *cum ad monasterium*. de statu monachorum; ergo nullus inferior Papa potest disponere, vt professio hoc vel illo modo facta valeat, vel etiam non liceat. Hanc verò opinionem Emanuel Rodericus to. 1. regul. quest. 4. 10. art. 1. ita

ita temperat, & sequitur, vt religio non possit quidem facere hoc statutum irritans professionem, vel receptionem talem: possit tamen prohibere illam bona intentione, & iustus de causis, quia impedimentum inhabilitans aliquos ad id, ad quod secundum ius canonicum habiles erant, summa auctoritate Pontificis effici debet.

IV. Nihilominus contrariam sententiam certam existimo: & in nostro particulari casu indubitanter affirmo, potuisse Societatem talem constitutionem efficere, & impedimentum illud, vt substantiale, & irritans apponere. Et primo sumo argumentum ab auctoritate eorum Patrum, qui in illa congregatione interfuerunt, qui sine dubio erant, & multi, & doctissimi, & religiosissimi, quos neque contra propriam conscientiam egisse verisimile est, neque etiam contra debitam scientiam errasse: nam licet vt homines ignorantiam, & errorem habere potuerint, vt Nauarrus dicit, per se tamen credibile est, tot, ac tales homines illam non habuisse, praesertim in re pertinente ad proprium ius, propriamque actionem, & potestatem, de quo saltem dubitare, & interrogare debuissent. Accedit quod in conspectu Urbis, & Orbis, videntis, & tacente ipso Pontifice Summo, tale statutum conditum est, & executioni mandatum, & deinde inuolabiliter obseruatum. Secundo, id probat ex generali potestate concessa à Summis Pontificibus Societati, ad condendas particulares constitutiones libere & alicite, quas ad eiusdem Societatis finem, & Christi Domini gloriam, & proximi utilitatem, conformes esse iudicauerit. Et in hactenus istas, quam in posterum facientes, iuxta locum, & tempus, ac rerum qualitatem mutare, alterare, seu in totum, cassare possit, & valeat, quae postquam mutata, alterata, aut de nouo condita fuerint, eo ipso Apostolica auctoritate confirmari censentur. Hae enim sunt verba Pauli III. in 1. bulla Confirmationis: & latius in 2. quae successores eius, praesertim Iulius III. & Greg. XIII. amplissime confirmarunt. Fortasse verò aliquis ex Nauarro supra, in quadam solutione ad quartum respondeat, Constitutiones intelligi confirmatas à Papa quatenus sunt licitae, & honestae, & non sunt contra ius commune, nec contra sacros Canones: hoc autem statutum non esse huiusmodi, quia licet per se, & ex obiecto non sit illicitum, illud condere sine debita potestate est illicitum. Sed hoc est petere principium, nam hoc est quod inquirimus, an scilicet hoc factum sit sine sufficienti potestate: ex dictis autem bullis colligimus non defuisse potestatem. Quia verò Nauar. in hoc vim facit, quod illa potestas non se extendit ad faciendam regulam sacris canonibus contrariam, qualem putat esse hanc constitutionem, ideo accurate hoc distinguendum est.

V. Vnde argumentor tertio, quia hoc statutum non ita est iuri communi aduersum, vt propterea censendum sit reservatum Pontifici potestati; ergo nulla ratio est, cur non potuerit à Generali Congregatione fieri. Consequentia euidentis est, ex argumento proxime facto, & ex fundamento Nauarri, & quia non potest alius coloratus titulus huius impotentiae excogitari. Antecedens verò declaratur ex quadam doctrina communi in materia de iure naturali, quam attigimus in libro 2. de legib. c. 14. Dicunt enim doctores dupliciter posse legem inferioris esse contra ius superioris: vno modo positivè, alio modo negativè tantum; seu vno modo contra ius prohibens, alio modo contra ius concedens, seu non auferens aliquid, vt v.g. stando in iure naturae, dicuntur omnia bona externa esse communia, quia auctor naturae ita illa concessit, nec diuisiones fecit; non tamen fieri prohibuit per hominum voluntates, & ideo proprietates rerum, seu dominiorum, licet dici possit negativè contra

ius naturae, quia per illud introducta non est, non tamen dici positivè contrariam, quia per illud non est prohibita. At verò propria auctoritate hominem in captiuitatem redigere, est contra ius positivum, quia libertas vnicuique data est, vt proprium bonum, quod violenter auferre ipsum ius naturae prohibet. In praesenti ergo statutum hoc dici potest contra ius commune negativè, non tamen contrariè: quia ius commune, & canonicum, non facit inhabiles ad religionem huiusmodi habentes defectum originis: Nullum est tamen ius canonicum quod praecipiat eos esse habiles ad omnem religionem, seu quod prohibeat eos excludi ab aliqua religione: nullum enim tale ius Nauar. asserit, neque opinor asserri posse. Statutum ergo positivè contrarium iuri communi non potest fieri per inferiorem Summo Pontifici, vt bene probat Nauar. Probabile etiam est generalem clausulam per quam datur potestas à Summo Pontifice ad condenda statuta, non extendi ad statuta positivè contraria iuri communi, quia iuri communi non derogatur per generalia verba, nisi id simpliciter necessarium sit, vt habeant convenientem effectum: est enim illa potestas quoad hoc odiosa, & ideo restringenda. At verò statutum, quod solum negativè est contrarium iuri communi, fieri potest per potestatem inferiorem Summo Pontifici; magis enim repugnat statutum valere contra ius naturale, quam contra humanum superioris praelati; ergo si statutum solum negativè contrarium, iuri naturali potest esse contrarium, multo magis negativè contrarium iuri canonico. Ratio verò à priori est, quia tale statutum non est contrarium voluntati Pontificis, nec legi eius: ergo ex illa contrarietate non est inualidum. Vnde in rigore illa non est contradictio, seu oppositio, sed additio, vel effectio alicuius moralis effectus, quem Pontifex lege sua facere noluisset, non prohibuit autem fieri ab habentibus potestatem. Ex quo à fortiori sequitur, sub generali potestate data à Papa ad condenda statuta, includi illa, quae cum aliis honesta sint, non sunt positivè contraria iuri communi, etiam negativè dicantur contraria, quatenus aliquid auferunt, vel irritant, quod ius commune non auferit, vel irritat, quia per hoc nihil derogatur iuri communi, nec talis potestas odiosa est, & ideo non est restringenda, sed potius amplianda, tamquam Principis beneficium.

Primum ergo fundamentum Nauarri in numero 3. ex dictis manifestè solutum est. Secundum autem parui est momenti; nam licet solemnitas voti quoad illos effectus legales, in quibus ipsa consistit, sit de iure Pontificis, & non de particulari alicuius religionis, nihilominus particulares conditiones necessariae ad tale votum emittendum, possunt ab vnaquaque religione, iuxta modum sibi convenientem, sanciri, & in his aliquid addere, quod iure communi requisitum non sit; & nihilominus in tali religione sit necessarium ad professionem, vel receptionis valorem. Quod probat ad hominem, euidenti exemplo; nam iure communi solum est necessaria aetas 16. annorum ad faciendam validam professionem, & nihilominus potest aliqua religio statuere, vt in ea non fiat, vsque ad 18. vel 22. annum, & antea facta valida non sit, vt est communis sententia, quam praecedenti tractando de professione in genere probavi, quod inquit ipse Nauar. manifestè vt veram supponit, consil. 24. de regul. quod incipit, *Quinque quaestiones*, in q. 2. ratio verò reddi potest, quia licet status religiosus in genere, non postulet hanc, vel illam conditionem in his, qui ad illum recipiendi sunt, vt convenientem ad communem finem illius status: fieri tamen potest, vt ad finem illius status determinati ad tale institutum conditi illa moraliter expediat: ergo oportet, vt talis conditio, per aliquod ius statui possit

possit; non potest autem hoc pertinere ad ius commune, quia illud (ut ipsum nomen præ se fert) commune est omnibus religionibus: ergo necesse est, ut in religione sit potestas ad tale ius proprium, & speciale condendum. Nec oportuit semper hanc potestatem in particulari à Pontifice postulari: nam si alia, quæ ad religionis regimen spectant, per generalem concessionem commissa sunt, cur non etiam hæc potestas? Accedit etiam alia ratio, quod nimirum potestas recipiendi in tali religione, & acceptandi professiones, & vota, per se primò est in tota hac religione; & ipsa potest ampliare, vel limitare potestatem suorum prælatorum, circa huiusmodi actum: ergo potest limitare hanc facultatem ad personas habentes, tales, vel tales condiciones, quas rationabiliter iudicat sibi convenientes, ita ut illa potestas ad alias personas non extendatur, sicut declarauimus posita esse in Societate quinque prima impedimenta iam explicata. Vnde etiam intelligi potest, quædam notanda differentia inter admissionem ad talem religionem, & ad beneficium Ecclesiasticum, ut canonicatum, &c. à quibus etiam videtur Nauar. sumere argumentum, quia Episcopi, vel Ecclesiæ particulares non possunt circa hoc simile impedimentum sine approbatione vel confirmatione Pontificis ponere. Est autem ratio diuersa, tum quia religio habet quasi antecedentem concessionem & confirmationem Apostolicam per generalem clausulam supra num. 4. allatam, quam alij, fortasse non habet, & quia citatus Sancius contentus esse videtur: tum maximè quia beneficia Ecclesiastica sunt veluti communia bona Ecclesiæ, quæ ex vi suæ institutionis communi quodam iure distribuenda sunt, & ita nemo potest excludi ab eorum participatione, nisi autoritate vniuersalis dispensatoris talium bonorum; in admissione autem ad religionem ipsa distribuit, seu communicat (ut sic dicam) quoddam bonum, sibi quodammodo proprium, scilicet, Societatem suam, seu vniõnem secum, & ideo talis boni communicatio ad ipsam specialiter pertinet, potest ergo illud communicare quibus sibi expediens iudicauerit, & non alijs. Denique si hæc receptio consideretur, ut contractus quidam inter religionem, & conuersum, etiam ex hoc capite liberum est religioni contrahere cum his conditionibus, & sine illis nolle, ut contractus validus sit. Vnde nihil etiam obstat, quod de impedimento canonico inhabilitante dicebatur, tum quia hæc personæ non sunt positivè habiles iure canonico, sed tantum negatiuè, id est, per illud non factæ inhabiles, & hoc modo ad addendum impedimentum præter ius canonicum, non semper est specialis potestas Pontificia necessaria, sed generalis concessio sufficit: tum maximè quia hoc impedimentum, non necesse est intelligi ex parte personæ recipiendæ, irritando illius consensum, ad quod fortè necessaria est maior potestas: sed hic sufficienter intelligitur ex parte religionis, quia ipsa non vult præbere consensum suum, sine quo talis contractus validus esse non potest.

CAPVT III.

Quæ probatio antecedere debeat, quæve conditiones seruandæ sint, ut aliquis conuenienter in Societatem recipiatur?

I. **P**OTEST hoc inquiri tam ex parte ingressuri, quam ex parte habentis potestatem admittendi illum; & quoad vtramque partem sufficienter prouisum est, in constitutionibus Societatis, in prædicto Examine c. 3. & 4. & in 1. p. Const. cap. 3. & 4. vnde vnico verbo respondere possemus, si ea omnia seruentur,

quæ ibi præscribuntur, satisfactum iri interrogationi propositæ, quoad vtramque personam. Vtamen breuiter ostendamus, quàm sint illa, & antiquitati Ecclesiæ, & rationi consentanea, ea breuiter perstringemus, & primò declarabimus obligationem ex parte Societatis, & inde facile constabit quid de ipso petente admitti dicendum sit.

Prima Conclusio.

Primùm ergo, ut hæc receptio debeat fieri, diligenter curandum est, ut intelligatur, an persona habeat dotes naturæ, & gratiæ convenientes huic instituto, iuxta aliquem gradum eius tali personæ accommodatum, & consequenter an habeat plures, aut aliquos defectus, ex his, quæ in prædictis constitutionibus numerantur, & prædictas dotes excludunt, vel notabiliter minuunt. Tota hæc assertio per se consentanea rationi, quia nihil magis est debitum religioni, nec magis necessarium ad conseruationem eius, quàm ut hi, qui recipiuntur, apti, & idonei sint ad finem talis religionis, ut omnes antiqui Patres religionum docent; & præsertim Basil. cap. 10. regul. 10. ex fusiis disputatis, & regul. 94. & sequentibus, & regul. 107. & 112. ex breuioribus, & optimè Bonauent. in 4. p. opusculorum in expositione suæ regulæ. q. 10. per totam, ubi ostendit, neque ipsi religioni, neque Ecclesiæ Dei expedire, ut omnes admittantur, Omnes (inquit) possunt recipere non expedit nobis, neq. Ecclesiæ Christi: nobis non, quia variæ sunt conditiones hominum, qualitates, & mores. Hinc etiam Nicolaus III. in cap. Exis quis seminat. §. Verum quia. vers. si quoniam. de verb. signif. in 6. grauius commendat prælati Minorum, ne indifferenter omnes admittant ad ordinem, sed eos tantum, qui suffragantibus iustitiam, idoneitate, vel alijs circumstantiis, possint vtiliter esse ordini, sibi que per vitæ meritum, aliisque prof. ex præceptum. Similia habet Martinus V. in suis constitutionibus. cap. 2. Sicigitur B. Ignatius. 1. p. Const. c. 1. §. 3. Plurimum refert (ait) ad diuinum seruitiū conuenienter haberi d. lectum eorum qui admittuntur, & diligenti adhiberi, ut intelligatur, quæ eorum sint dotes, & virtutes. Vbi in declaratione lit. C. optimè dicit, ut patet si solent cooperari vocationi, & motioni diuina, curando ut augent in Societate numerum operariū vincti Christi Domini nostri, ita diligenter considerare oportet, ne quis admittatur, nisi qui donis illis Dei præditus sit, quæ hoc institutū ad ipsius gloriam exigit. Et in ca. 2. & 3. magis in particulari dotes, condiciones necessarias, & viles describit, de quibus statim pauca dicemus. Et ca. 4. iterum subiungit. Nobis in Domino valde persua sumus ad hoc, ut diuina, & summa maiestas ministerio huius minime Societatis vti dignetur, multum refert, ut qui ad eam admittuntur non solum diu probentur, antequam in eius corpus coelegantur, verum etiam ut vnde notum sit, antequam ad eam probationem admittantur. Ac eandem p. 10. §. 7. Vt peritus (inquit) totius huius corporis bonus status conseruetur, fert plurimum quod in 1. 2. & 5. p. dictum est de iure, & bonis ad vstrum institutum ineptis, ut ne ad probationem quidem admittantur. In quibus verbis docere voluit B. Ignatius, non esse homines in Societate recipiendos, solum propter illam augendam, seu propagandam, quia bonum eius, non in personarum multitudine, sed probitate, & aptitudine ad ministeria consistit. Quod de religionibus omnibus mendicantibus prudenter admonuit Caiet. 2. 2. q. 138. a. 7. ad 1. Imò in simili id docuit Innocent. III. in c. cum sit. de ætat. & qual. dicens. Sanctus est paucis bonis, quàm multis malis habere ministros, quia si ceteros ceteros ducatur præter, ambo in foueam dilabuntur. Loquitur a. de sacerdotibus, ad quos pertinet regimen animarum, quæ est (inquit) ars arrium. Vnde cum omnibus religionibus hæc animaduersio conueniat, maximè est in Societate necessaria, eo quod religio clericali sit, & ad

Discrimen
inter admis-
sionem ad re-
ligionem, &
ad Ecclesia-
sticum be-
neficium.

& ad animarum ministerium instituta. Quare optime etiam illi accommodatur, quod dixit Clemens Papa in epist. 2. *Melior est enim Dominus sacerdotum paucos habere ministros, quam multos inuiles, qui onus graue ordinis adducant.* Habetur in ca. Tales d. 23 vt omittam eò huiusmodi ministros in maiori æstimatione ab hominib. haberi, quò rariores sunt, iuxta illud Hieronymi; *Quod rarum est plus appetitur, diuinos paucitas honorabiles, prebyteros uero contemptibiles facit.* cap. Legimus d. 93. ex epist. 85. ad Euagrium. Sic etiam referunt solitum esse B. Franciscum dicere; *Vitam fratris mei essent adeò pauper, ut quando homines viderent illos, mirarentur.* Denique hoc etiam illud confirmat, quod multitudo sine delectu congregata, quod B. Ignatius turbā vocauit, non potest cōuenienter, & cum fructu totius corporis gubernari. Nam etiam Aristoteles dixit 3. Polit. c. 11. plurimorum politiam difficile bonam esse, quia plures ad virtutem ducere arduum est, quanto ergo erit difficilius, ad perfectionem virtutis eam perducere, maxime si abique delectu personarum congregata est. Propter quod tandem dixit Bonauent. q. 19. inter causas propter quas aliqua religio, à suo primo seruire discedit, præcipuam esse multitudinem intrantium, si non cum magna prudentia recipiantur.

Corduba circa regulam in introitu d. 93. r. 10.

III.

Atq; hinc tandem nota est assertionis ratio, quādo enim persona, quæ Societatem ingredi cupit (in quo eadem proportio est, de qualibet alia religione) sufficienter cognoscitur quoad omnes conditiones, & qualitates suas; tunc cessat necessitas alterius diligentia, solumq; oportet rectitudinem obseruare, vt non priuato affectu, sed intuitu maioris boni, primum religionis, deinde religiosi, receptio, vel fiat, vel denegetur; in quo grauis culpa committi poterit, vel contra iustitiam fortasse respectu religionis, vel contra charitatem respectu conuersi, si ex prauo affectu, vel notabili negligentia, aut idoneus repellatur, aut admittatur indignus. Si autem conditio, & capacitas personæ cognita non est, imprudensissimum profectò erit, talem personam statim admittere, sine sufficienti inquisitione, & examinatione. Nam vel admittitur, vt, qualiscunq; sit, recineatur; & hoc est in magnum religionis præiudicium, vt ex omnib. dictis constat: quod maximè verum est in Societate, propter finē, & grauissimas actiones quibus incumbit, quia sic facili fieret, vt ad suum finem consequendum inutilis redderetur, quod etiam in maximum Ecclesiæ detrimentū redundaret. Vel recipitur, vt si postea minus idoneus reperitur, statim repellatur; & hoc etiam, & ipsi personæ iniuriosum est, quia turpius postea eijcitur, quāam antea non admitteretur. Religioni etiam hoc esset onerosum, tum propter inutiles labores, & sumptus in huiusmodi personis positos; tum etiam, quia non sine nota, & scandalo aliorum fieret tam temeraria receptio, & frequens dimissio.

Secunda Conclusio.

IV.

Secundò ergo principaliter colligo, & assero conuenientissimè in Societate præscriptas esse duas diligentias ante hanc receptionem præmittendas. Vna est examinatio ingredi volentis. Altera est probatio eius, quæ vocatur prima in hac religione, quia cæteras antecedere debet, & post illam, aliæ sequuntur ante professionem: vel etiam dicitur prima, quia est ad primum ingressum. Circa examinationem recolendum est, quod suprà initio huius 2. libri dixi, hic non esse sermonem de his, quæ necessaria sunt iuri communi, sed speciali Societatis. Hic ergo non agimus de examinatione, aut inquisitione ex vi Constitutionis Sixti V. agenda; quæ nouior est, quā Societatis Constitutiones, & seruanda in Societate, sicut in alijs religionibus, nisi speciale

De prima diligentia ex parte Societatis facienda, quæ est recipiendi examinatio.

aliquam declarationem, seu concessionem circa illam habeat à Sede Apostolica, cuiusmodi est illa Greg. XIV. quæ incipit, *Exponi nobis.* Vel nisi vti velit quacunque moderatione in hac parte alteri religioni concessa; Nam id etiam facere poterit per viam communicationis, ratione suorum priuilegiarum, nisi in ipsa concessione talis communicatio specialiter prohibita sit. Denique inquisitio illa Sixti V. ab alijs personis de ipso conuerso præcipue petenda est. Hæc autem examinatio, quæ in Societate præscribitur, cum ipso immediate peragitur, ipse enim est, qui interrogari debet, & qui se ipsum manifestare, per varias interrogationes cogitur, quæ in dicto cap. 3. Examini fusè proponuntur, & omnes eò tendunt, vt personæ capacitas naturalis, & habitualis dispositio, & actualis vocatio, seu conuersio probè cognoscatur: ex his enim tribus capitibus maxime pendet dignitas, seu idoneitas personæ, ad tale institutum. Neq; oportet de his interrogationibus plura in particulari dicere, quia res est clara, & tantum prudentialis, aliquid verò statim attingemus, declarando impedimenta, quæ huic ingressui aliquo modo obstat possunt, quanuis non irritant.

Dicit verò aliquis huiusmodi examinationem parui esse fructus, si nulla exigitur probatio, præter proprium testimonium conuersi de se ipso, qui facile poterit (quod humanum est) exaggerare bona, & defectus vel occultare, vel minuire. Respondet, imò rem esse magni momenti. Primò, quia ipse conuersus in conscientia tenetur sincere, ac purè veritatem aperire: Nam eo ipso quod vult, quasi pactum cum Societate inire, & ideò examini voluntariè se subijcit, iuste interrogatur, & consequenter veritatem aperire tenetur: neq; etiam quasi bellum iustum ex vtraq; parte esse potest. Declaratur: nam si quis cum alio conuenire velit in emptione equi, vel alterius rei similis, & eius conditiones inquirat, quæ ad rem faciunt, & ad suam vtilitatem, vel commoditatem spectant: tenetur sine dubio veritatem respondere: multò ergo magis in præsentia, quia negotium grauius est, & receptio magis liberalis, & voluntaria. Quin potius tantà esse censèo hanc obligationem, vt si quis nimium in hac falsitate exprobris momenti, & quæ redderent personam prorsus inutilem ad talem religionem, fieret receptio nulla: non quia in tali persona sint impedimenta inhabilitantia personam: sed quia religio decepta in re substantiali, non videtur consentire receptori, quia talis ignorantia inuoluntarium causat: iuxta superiori tomo dicta de professione ex ignorantia facta: quando autem deest consensus legitimus recipientis, receptio inualida est, argumeto cap. vltim. cum Glossa. de regular. in 6. Hoc tamen certum non est. Nauar. enim in consil. 48. de regular. quod incipit, *Primò quæritur.* tractans an professio facta tacito morbo Gallico, vel contagioso nulla sit? Respondet, si religio habet statutum confirmatum à Papa annullans talem professionem, illam esse nullam; si autem non habet tale statutum, attento iure communi, non esse nullam. Non reddit autem aliam rationem nisi, quia ægritudo etiam mortifera non annullat professionem. Supposito autem quòd impedimentum non inhabilitet personam, nullum videtur posse esse maius, nec reddere religionem magis inuoluntariam, quā similis ægritudo, vel deceptio circa illam; sed hoc in particulari pendet ex iudicio prudentiali, nam in generali dubium non est, quin dolus possit esse tantus, vt omnino tollat consensum ad inducendam obligationem, vt in simili dixit idem Nauar. consil. 46. de regular. quod incipit, *Hæc n. 4.* cum Panormitano in cap. cum dilectus de his, quæ vi-

Et id.

V. Obiectio.

Solutio prima.

Gravis deceptio inualidat receptionem ad nos, nisi iuramento.

Et ideo dixi debere esse deceptionem in substantialibus, quia illa planè tollit consensum, ut in quolibet alio contractu constat. Bene autem addit Nauar. in priori loco, si talis deceptio sit in re graui, etiam si non annullat actum, peccatum esse mortale, propter quod potest prælatus excellere talem personam à religione, & priuare habitu.

VI.
Secunda
solusio.

Deinde respondetur ad interrogationem factam, examinationem hanc, alijs etiam rationibus esse valde vtilem, tum quia in illa multum cognoscitur persona, & iudicium eius in modo respondendi, & in multis alijs, quæ occasione talium interrogationum occurrere solent: tum etiam quia examinatus, non semper est simplici interrogatione contentus, sed quantum potest, insistere debet, & aliquando etiam experiri, an ita sit, quod ab alio respondetur. Denique, quia licet interrogationes primò fiant ipsi conuerso, non prohibetur quin ubi oportuerit, maior inquisitio, & veritatis examinatio fiat, cuius rei occasio ex responsionibus ipsius petentis sapius summi potest.

VII.
De secunda
diligentia
qua est ipsi
et recipiendi
probatio
prima.

Secunda diligentia, est prima probatio eius, qui recipiendus est, quæ in Societate fieri debet antequam ad commune conuictum quis admittatur. Nam licet ex prædicto examine nihil resultet, quod receptionem quoquo modo impedire valeat, sed persona appareat idonea iuxta ea, quæ institutum exigit, non est contenta Societas, sed probare etiam vult, quoad commodè potest, an hoc ita sit, & præfertim quoad vocationem, & constantiam eius: & quoad capacitatem ad spiritualia exercitia, & ad litterarum profectum, vel ad corporales labores si in eis exercendus sit. Propter hanc ergo causam in Examine cap. 1. §. 13. statuitur, ut recipiendi, hospitem more, ad duodecim, vel quindecim dies in loco aliquo separato commorentur, ut ibi probentur priusquam recipiantur. Quod genus probationis satis consentaneum est tam iuri, quam antiquæ consuetudini religionum. Primum patet ex cap. Si quis incognitus. 17. quaestione 2. ubi probandi dicuntur, qui religionem ingredi volunt antequam ad habitum recipiantur. Idem sumitur ex cap. Monasterii. 19. quaest. 3. Secundum patet ex Calsiano lib. 4. de institutis renuntiantium. cap. 3. ubi refert mirabilem probationem, quæ inter antiquos illos Patres in vfu erat; Nam conuersus diebus decem, vel eo amplius detinebatur pro foribus excubans, indicium perseverantiae, ac desiderij sui, pariterque humilitatis, ac penitentiae demonstrans, & genib. omnium fratrum prouolutus, opprobrijs, & iniurijs ab omnibus tolerantia eius probabatur. Et ad idem alludit cap. 32. ubi Pynuphius Abbas sic ad quendam, quem recipiebat, alloquitur: *N si quos diebus pro foribus excubans, hodie sit receptus.* Benedictus etiam in regula, ca. 58. ait, non esse facile concedendum ingressum petenti, sed consilium Euangelistæ Ioannis epist. 1. cap. 4. seruandum esse: *Probate spiritus an ex Deo sint;* ad quem finem, ait, prius extra monasterium detinendum esse per aliquot dies, & patientiam eius, tum dilatione, tum etiam aliquibus iniurijs probandam: postmodum verò intra monasterium in hospitio esse detinendum per aliquot dies, priusquam ad nouitium admittatur. Quæ non sunt à mente Basilij aliena, ut ex regula 10. ex fusioribus, & ex alijs supra citatis, intelligi potest, & idem colligitur ex regula Pachomij c. 26. & ex Ioanne Climaco, gradu 4.

VIII. Primum autem probationis genus in hoc tempore, quo prima probatio durat, est videre, & considerare diplomata Apostolica institui Societatis, & constitutiones, ac regulas, quas vnusquisque in ea est obseruaturus, ut in prædicto loco Examinis dicitur. In quo duo aguntur. Vnum est, ut qui ingreditur maiorem cognitionem, & lucem habeat sta-

tus, quem assumit; aliud est, ut Societas magis, ac magis probet constantiam eius, dum considerata perfectione, & difficultate instituti in eius amore, ac desiderio perseverat. Illud enim B. Ignatius maxime commendatum reliquit, nimirum, ut dispositio, & constantia, ac stabilitas eius, qui ingredi vult diligentissimè inspicatur, & examineur, ut patet ex cap. 2. Examinis. §. 13. & 14. Et 1. p. Constit. cap. 3. §. 10. & 11. Fuitque consilium B. Basilij loco proximè citato, & in Constit. Monast. cap. 20. & S. Bonauenturae in expositione suæ regulæ cap. 2. Quoniam autem Societas religio (ut diximus) clericorum est, in hoc modo probandi constantiam imitari voluit B. Ignatius, & antiquos Canones, & præcarum religionum mores. Sic enim in 6. Synodo cap. 2. à promouendo in Episcopum canones, & regulas, quas in eo munere obseruaturus erat, legendæ, & considerandæ dicuntur, & non prius consecrandum esse Episcopum, quam ea se posse, & velle seruare, profiteatur: quod latius etiam habetur in authentica, *Quomodo oportet Episcopos.* §. Si deus. De Episcopis autem, ac cæteris clericis, sic dicitur in Concil. Carthagin. III. cap. 3. & habetur in cap. 7. d. 38. *Placuit, ut ordinandis Episcopis, vel clericis prius ab ordinantibus suis decreta Conciliorum auribus totum intellexerint, ne se aliquid contra statuta Concilij fecerint.* Et in Concil. Toler. IV. cap. 25. & habetur in ca. 2. ead. d. 38. *Quando presbyteri (ait) in parochijs ordinantur, libellum, sicutem à suo sacerdote recipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas infra tria menses accedant.* Vbi liber officialis dici videtur, qui obligationes proprii muneris, & officij, seu status assumendi, continet, ut Archidiaconus notat. Quod verò ad religiosos spectat, D. Benedictus dicit, cap. 58. suæ regulæ, generatim dicit, ut cupient ingredi res asperæ, & difficiles, quas obseruaturus est, proponantur. Vbi Smaragdus in expositione illius regulæ idem ex Augustino, & Isidoro refert; Et tunc dubio est per se valde conueniens, ut maiori cum luce procedatur, ne genus aliquid ignorantie, aut deceptionis possit postea nouitius allegare. Propter quod dixit Præposit. in dicto capite placuit non possit quod dixit allegare ignorantiam, quando constitutiones, & regulæ illi fuerint specificè declarata.

Secundum genus probationis, ac simul preparationis, est, ut ingrediens, his diebus in actionibus spiritualibus meditationis, ac penitentiae exercetur, & confessionem generalem faciat, ac tandem sacramentum Eucharistiæ accipiat. Ita habetur in cap. 4. Examinis §. 4. & 1. p. cap. 4. §. 6. Quæ omnia sanctè instituta esse, per se manifestum est: & duos etiam habet fines. Vnus est, quia hoc modo probatur capacitas, & propensio ad exercitia spiritualia, & corporis asperitatem. Alius est, quia hoc modo simul disponitur ad maiorem Dei gratiam, & auxilium recipiendum, ut maiori feruore, & animi puritate perfectionis statum aggrediatur. Vnde similis regula de confessione generali præmittenda Cisterciensis cap. 35. num. 155. Idem etiam consilium Bonauentura in speculo disciplinae c. 1. Turrecrem. tract. 128. in regulam S. Benedicti. Et videri potest Alenf. 4. p. q. 77. memb. 5. art. 3. Hoc etiam confirmat fauor Summorum Pontificum varias indulgentias, & gratias concedentium his qui religionem ingrediuntur, ut sic melius sint dispositi ad auxilium diuinum obtinendum, atque ita in Societate conceditur per communicationem ex priuilegijs Minorum, indulgentia plenaria, & omnium peccatorum remissio, ut ex compendio priuilegiorum constat, verbo, *Indulgentia.* §. 4.

Tertiò solet etiam, qui recipitur, si ad gradum scholarium est dirigendus, probari in his, quæ ad doctrinam, & ingenij specimen pertinent, ut constat ex 1. p. Constit. c. 4. §. 5. Si verò ad ministeria temporaria

ralia recipiatur, in his actionibus, quæ ad vires corporis pertinent, diutius probari solet iudicio superioris iuxta varietatem personarum, decenti modo, & vnicuique accommodato. Quæ omnia per se sunt adeo rationi consentanea, vt nulla alia ratione, vel declaratione indigeant.

Tertia Conclusio.

XI. Dicendum tertio est, conuenienter postulari, & designari in Constitutionibus Societatis dotes, seu conditiones requisitas in his, qui ad illam admittendi sunt, & impedimenta, quæ aut prohibere, aut difficilem reddere possunt ingressum. Ratio generalis fumenda est ex fine Societatis: nam cum sit status religionis valde perfectus, requiritur in primis ea omnia, quæ ad hunc statum ex sua generali ratione necessaria sunt. Quia verò amplectitur magna ex parte, & cum magna perfectione vitam contemplatiuam, postulat, quoad fieri possit, naturam, & mentem huic exercitio accommodatam, non enim omnes apti sunt ad otium, & quietem contemplationis, vt supra tract. superiori cap. 1. nu. 12. ex Gregorio referebamus. Quia verò principaliter hæc religio ordinatur ad perfectissimas actiones, quæ ultra diuinam gratiam multa naturæ dona, magnamque prudentiam, & eruditionem requirunt: ideo in his omnibus quoad fieri potest, magna perfectio, vel dispositio ad illam in ijs qui admittuntur desideratur. Denique quia difficile est hæc omnia in vnum coniungere, & non nihil potest esse periculi in externis actionibus, & præsertim in peregrinationibus, & missionibus, ad quas maxime Societas, ex vi sui instituti, dicata est, ideo quædam naturæ, & passionum moderatio in admisso postulatur, quæ sine nimia difficultate per virtutis exercitium perfici possit. Si ergo, iuxta huius rationis vim expendantur omnia, quæ circa hoc ordinantur in c. 2. 1. p. Constitutionum manifestè constabit veritas assertionis propositæ. Nam in coadiutoribus temporalibus, inter alia, quæ omnibus communia esse debent, specialiter postulat, vt sint forte Marthe in Societate contenti ætate, & viribus, ad labores corporis, qui in Societate se offerunt, sufferendos præditi, & vt homines, difficili admodum ingenio non sint. In cæteris verò, qui ad spiritualia ministeria admittuntur, capacitas ingenij, indoles boni iudicij, & sufficiens memoriæ tenacitas postulat, quoad voluntatem verò, vt vniuersæ virtutis, & perfectionis spiritualis studiosi sint, quieti, constantes, & strenui in his, quæ ad diuinum seruitium aggreduuntur. Et (quod Societatis proprium est) vt zelum habeant salutis animarum, & de ea causa ad hoc institutum sint affecti. Deinde in his, quæ ad corpus spectant, in primis conueniens ætas, quæ ad hunc primum ingressum, de quo agimus designatur, saltem 14. annum excedat. Deinde petitur bona valetudo, vires sufficientes ad sustinendos instituti labores, & species exterior honesta, & apta ad edificationem proximorum, & exoptanda dicitur sermonis gratia, ad agendum cum proximis, per necessaria. De alijs verò externis fortunæ bonis, vt sunt nobilitas, & similia, optime adiungitur, nec per se sufficere, nec necessaria esse, non tamen esse parui pendenda si alijs adiungantur.

De impedimentis personam minus idoneam ad Societatem reddentibus.

XII. Et iuxta hæc (quo secundæ parti tituli huius capituli satisfacimus) statim in cap. 3. eiusdem primæ partis Constitutionum, impedimenta ponuntur,

quæ secundaria appellantur, quia non omnino excludunt, sed personam minus idoneam reddunt, & tot possunt multiplicari, vt nullo modo expediat talem personam admittere. Quædam ergo ex illis ad intellectum pertinent, vt *arditas ingenij*, aut *defectus memoria*, aut *iudicij*, quæ intelligenda existimo, mentis vitia, quando notabilia sunt, ita vt mediocritatem exactionem non attingant. Circa iudicium autem prudenter, & merito adnotatur, multum posse impedire *obdurations in proprio sensu*, quia in omni congregatione magnum solet faciliere negotium. Quoad voluntatem verò in primis ponitur *natura diffilis ad virtutem* propter vehementes affectus, qui mentis vodomari vix posse videantur: Deinde *peccatorum habundantia*, tanta consuetudine obfirmati, vt de illis non magna emendatio speretur. Et huc etiam pertinere existimo, quod ibi subiungitur, de *indiscretis de motionibus*, quæ solent esse causa illusionum, & errorum: tunc enim hoc habet locum, quando hæc abiurunt in consuetudinem inueteratam, à qua difficile quis dimouetur. Tandem additur, *defectus actualis dispositiōis debita*, qualis est intentio non satis recta, vel non satis firma, & constans circa status mutationem, & circa affectum ad talem religionem, non enim satis est habere firmum propositum, vel feruentem affectum circa religionem in genere, si circa Societatem in particulari animus sit remissus, vel parum firmus, quia illa non est dispositio satis accommodata ad talem formam: neque ex illa magna utilitas talis personæ in Societate sperari potest. Quoad corpus verò ponuntur defectus contrarij perfectionibus supra numeratis, vt sunt, *debilitas*, *mentis morbus*, *notabilis deformitas*, & *defectus integritatis corporis*, *ris*, vel *legitima ætas*, siue per defectum si sit valde tenera, siue per excessum, si sit nimium prouecta, qualis censetur in regulis prouincialis cap. 1. numero 36. quoad defectum, annus infra 15. & quoad excessum supra 50. In quo, cum sit certum, excessum ætatis nunquam esse impedimentum irritans, si iudicium integrum sit, de alio extremo per defectum dubitari potest. In qua re certum est ex hac constitutione, non habere Societatem in hoc speciale impedimentum: ex suo proprio iure. An verò ius commune Concilij Tridentini in ea locum habeat, dicemus melius infra lib. 3. c. 6. à numero 2. Nam quod attinet ad primum ingressum, certum est nullam definitam ætatem esse substantialem (vt sic dicam) nisi quatenus ad secundum ingressum, id est, ad incorporationem per tria vota substantialem proportionata ætas potest esse necessaria. Tandem quoad externa bona pro impedimento ponitur *as alienum*, *mentis ex- & ciuiles obligationes*, in quo nihil speciale adiungitur, & ideo, quæ tom. superiori in communi circa bonorum, hoc diximus de ingressu religionis ad Societatem prudenter applicanda sunt. De *defectu autem originis* nihil illo loco dicitur. In cap. verò 3. Examinis inter alia interroganda, vnum est, *an aliquis ex eius progeni. mento ori- toribus notatus sit, vel declaratus ob aliquem errorem gnis. contra nostram Christianam religionem, & quomodo id sit.* Quauis ergo ex hoc capite non esset tunc positum absolutum impedimentum, semper tamen in consideratione habendum fuit, vt iuxta temporum, & locorum opportunitatem id fieret, quod cum religionis securitate, ad maiorem edificationem iudicaretur expedire: quid autem in hoc additum sit iam explicauimus in c. 2.

Ex his ergo concluditur, vt receptio in Societate, ex parte recipientis, legitime fiat, supposita potestate, quæ primario in Generali, & per illum in Provincialibus existit, non posse aliam regulam assignari nisi prudentiam. Quia non omnia, quæ *parte re- explicata sunt in singulis admittendis*, simul sunt *p. entis ra- semper postulanda*: neque singuli etiam ex dictis *quiratur defectibus*, impediunt semper quominus receptio licita

licitè fiat; alioquin difficillimum esset aliquem legitimè admittere, quia rarum est inuenire homines, qui simul omnibus prædictis donis naturæ, & gratiæ præditi sint, & nullum ex dictis defectibus habeant. Et hoc significauit Beatus Ignatius in fine cap. 2. Constituit, dicens: *Quæ tamen mensura omnibus in rebus in re debeat, vnde sancta diuina sapientia docet, qui dicitur ad celsos obsequium, ac laudem vberius suscipiant.* Et in fine capite 3. solum dicitur, quo plures ex dictis defectibus, sed impedimentis secundarijs, quis habuerit, eò minus idoneum esse, ut in Societatem recipiatur. In quo clarè significatur, non obstante vno, vel alio impedimento, ex prædictis, posse esse aliquem idoneum, ut non solum validè, sed etiam meritò recipiatur. Ac propterea admonetur ibi, qui admittendi facultatem habet *ne priuato affectu duci se sinat*, quia nimirum perturbare solet prudentiæ iudicium: ergo supponit dari locum in hoc negotio prudenti arbitrio. In utroque autem loco, optima quidem regula in declaratione significatur, scilicet, quando aliquod ex prædictis impedimentis interuenit, vel defectus aliquis in aliquo ex prædictis donis animæ, & corporis, attendendum esse, an in alijs donis tantus sit excessus, ut secundum rectam rationem talis defectus compensari videatur: sic enim pensatis omnibus, poterit esse persona idonea, & digna, non obstante aliquo simili defectu. Quæ compensatio maximè locum habebit, quando defectus non est in vocatione, quoad intentionem, & firmitatem eius, neque in aptitudine, & docilitate ad virtutem: nam hi defectus de se impensabiles planè videntur, nisi prius per diuinam gratiam, & liberi arbitrij co-operationem, per nonnullam consuetudinem, seu perseverantiam, corrigantur. Occurrebat autem hic quæstio, an hæc potestas admittendi ad Societatem, meritò committatur solis Prælati, cum solo consilio suorum consultorum, vel assistentium, vel potius committi debuerit communitati ad plura suffragia, vel alicui congregationi, seu electioni plurium personarum? Ab aliquibus enim in dubium hoc reuocatum est propter consuetudinem aliarum religionum, & propter quandam motum Sixti V. de illegitimis. Sed hæc quæstio attingit aliam vniuersaliorem de regimine monarchico Societatis, quod in hoc actu, eandem rationem habet, quam in alijs non minus grauib, & idèd infra in sua generalitate tractabitur. Nunc solum dicimus, ipsummet Sixtum V. suammet constitutionem, quoad Societatem moderatum fuisse, & post illum Gregor. XIV. in propria Bulla de Confirmatione instituti Societatis, hoc punctum inter alia expressè probasse, & confirmasse, dicens: *Novissios etiam tam in prima eorum admissione ad Societatem, quam ad sub. lict. eorum vota post biennium novitatus, iuxta Societatis morem, per superiores admittendos esse.*

XIV.
Quid ex
parte reci-
piendi?

Vltimò colligitur ex dictis quid ex parte admittendi necessarium sit, ut debito modo ingrediat. Nam præter ea, quæ ex communi ratione assumendi statum religiosum necessaria sunt, & in superiori tomo sunt notata, nihil ferè hic addendum est, nisi ut illa omnia cum proportionem ad talem religionem applicentur, maximè verò, ut syncerè in examine procedatur veritatem in omnibus aperiendo; solum enim in fictione aliqua huic veritati contraria, potest grauis culpa in hoc negotio committi ex parte ingressuri; nam cætera omnia magis spectant ad consilium, ut res adeo grauis meliori modo fiat.

CAPVT IV.

An rectè, & sub qua necessitate integrum biennium assignatum sit pro novitatu in Societate.

PRO hac secunda probatione supponenda sunt ea, quæ superiori tomo de novitiatu religionis generatim diximus: solumque explicanda sunt hic ea, quæ in hac parte Societati sunt propria: nam cætera illa, quibus per speciale institutum Societatis non derogatur, seruanda in ea sunt, cum ad statum religiosum ut sic pertinere videantur. Supponenda verò est in hac secunda probatione seu novitiatu, Societatis Constitutio, quæ sic habet in Examin. cap. 1. §. 12. *Antequam quis admittatur ad probationem, vel simplicia vota, biennium integrum ad probationem habeat.* Quod in cap. 4. §. 16. repetitur. Quod tempus in eisdem capitulis in 1. §. 12. in 4. §. 42. prorogari posse dicitur, si nondum plene Societatis satisfecerit, ita ut integrum iudicium de illius dimissionem, vel admissionem facere possit. Hoc ergo est vnum ex capitibus, quod Societati obijci solet, eo quod, & nouum hoc sit, cum antiquissimæ religionis vno animo novitiatus contenta fuerint, ut ex regula Benedicti, & alijs constat. Et sic etiam singulare: nam vnus annus novitatus communis omnium religionum consensu receptus est, & iure antiquo cap. 1. 17. q. 2. & nupitissimo Concilio Trident. approbatus. Non ergo debuit Societas in hoc esse singularis. Quæ obiectio multo magis augeri solet, eo quod hæc tam diuturna probatio non censetur in Societate sufficiens ad professionem, sed noua alia postulat. Verum de hac posteriori parte melius infra in lib. 6. ca. 1. & 2. dicemus, disputando de professione; nunc verò de priori solum dicendum est. Duo autem in hoc capite explicabimus: primum, quæ fuerit ratio huius peculiaris institutionis: secundum, quàm sit necessarium totum hoc tempus, ut secundus ingressus, seu incorporatio in Societate, valida sit, & simul, quomodo hoc tempus sit computandum.

Prima pars capitis expeditur.

Primò ergo dicendum est, hoc tempore augmentum non esse nouum, sed renouatum, & antiquitate sumptum; Nam in primis olim à Divo Basilio nullum certum probationis tempus prescriptum fuit, sed indefinitè, tanto tempore dicitur probandum novitum, quanto ad illius experientiam, & dispositionem sufficere videretur, ut videre licet in regulis fufius disputatis regula 10. & 15. Et similia sumuntur ex Cassian. lib. 4. de institutis cap. 6. 7. & sequentibus; de quo plura infra in citato lib. 6. tractantes de dilatione professionis; nam ad illud punctum magis hæc antiqua consuetudo spectat. Deinde Euseb. Cæsar. inter alia, quæ in Porphyrio refert, de Elæis lib. 9. de preparat. Euang. cap. 1. sic ait: *Quin tam sectam vniunt non statim, sed postea, quando foris, anno integro, eisdem moribus vixerint, tunc suscipiuntur, non tamen omnino, sed propinquius quidem accedunt. Vnà verò cum illis viuere non licet, nisi duobus alijs annis probationis signa dederint.* Et similia refert Iosephus lib. 8. antiquitatum ca. 2. & li. 2. de bello Iudaico c. 7. Hinc antiquitatem etiam monachis Egypti seruatum legimus, ut per tres annos novitij probarentur, in duobus operibus exercendi, ex regul. Pachomij refert Nicephorus lib. 19. histor. cap. 14. Et sumitur ex Palladio cap. 38. histor. vnde etiam Iustinianus Imperator in authentica de Monachis in Nouell. tit. 9. biennij tempus ad professionem postulauit. Quod

Quod docuit etiam Ivo Carnotens. l. p. sui decreti cap. 13. Et quoad moniales idem sumitur ex Conc. Aurelian. V. c. 13.

III.
Obiectio.

Dicitur fortasse aliquis. Quædam ex his, quæ antiquiora videntur, fuisse fortè tunc necessaria propter nimium rigorem religionum, vel monachorum illius temporis; Postquam verò rigor ille temperatus est, etiam probationis tempus fuisse ad breviorē mensuram redactum, vel certè illam temporis mensuram fuisse generalem, sed pro aliquibus casibus, vel personis in quibus specialis ratio occurrebat, ut de personis incognitis legitur speciale decretum in cap. si quis incognitus. l. 7. q. 2. postulans triennalem probationem, etiam ad receptionem ad habitum, quod tribuit Bonifacio Papæ Gratianus. Idem tamen tribuunt Concilio Toletan. Ivo p. 7. sui decreti cap. 41. Et Burcard. lib. 4. cap. 20. Et reuera est idem cum authentica Iustiniani paulo antea citata, sed ubi in nouellis legitur, *Sive seruus, sive liber*, legendum est: *Sive seruus, sive liber*. Et emendatum est in decreto Gregoriano, & ita constat constitutionem illam non esse vniuersalem, sicut etiam Gregorius, ut superiori tomo vidimus, pro militibus triennalem probationem requisivit, etiam ante receptionem ad habitum monasticum, ut habetur in cap. ult. d. 53. ex lib. 7. Registri ca. 11. quod amplius restrictum lib. 8. epist. 23. ubi prohibet sine suo consensu milites recipi, ibi autem biennium probationis præscribit pro omnibus monasterijs, ut habetur in cap. monasterijs. l. 9. q. 3.

IV.
Solutio.

Respondetur in primis ex hoc ultimo decreto Gregorij multum confirmari Societatis institutionem: nam illud generale fuisse videtur, quauis Alexand. Papa II. in cap. 1. 17. quæst. 2. referat Gregorium approbasse regulam Benedicti quoad annum probationis, & ideo videatur, aut pro diuersis locis, aut in diuersis temporibus, hæc statuisse, vel fortasse (quod mihi magis placet, ut citato tomo tetigi) in vno loco requirit biennij probationem ante habitum; in alio verò integrum annum nouitatus, post susceptum habitum. Vtrumuis autem sit, si in his omnibus non materialis (ut sic dicam) institutio, aut varietas, sed ratio eius, & finis inspicitur; ex his omnibus manifestè colligitur, institutionem Societatis, nec nouitatis, nec singularitatis notari posse, quia ex illis rectè colligitur, ubi specialis causa interuenit, probationem ultra annum in aliquo instituto exigi posse. In Societate verò considerato fine eius, & ministerijs, ratio occurrit specialis, & multo maior necessitas longioris probationis, quam in alijs religionibus: ergo. Maior satis constat ex dictis num. 2. Minor multipliciter declarari potest. Primò quia Societas ut libro 1. cap. 7. dictum est, & vitam contemplatiuam, & actiuam in perfectò gradu proficetur, & amplectitur, & ideo necesse habet in utraque parte nouitios suos sufficienter instruere, fundare, ac experiri, & ideo longius tempus requirit quàm vnus anni, & ad minimum ad singulas illarum partium singulos annos requirit: meritò ergo ad duplicatum officium vitæ, duplicatum etiam tempus probationis postulat. Quæ ratio amplificari posset, in particulari considerando actiones omnes, & ministeria, quibus Societas probat nouitios suos; nam inde facillè posset intelligi, minus quàm biennij tempus, ad hanc probationem non sufficere, sed de hac re dicturi sumus cap. sequen. Secundò probatur, quia Societas ratione sui finis necesse habet statim post probationem, studijs intentè vacare, vel iuxta personæ conditionem, & capacitatem externis actionibus occupari, & ideo necesse est, ut nouitij eius maiores radices in exercitio virtutum mittant, & in exercitio etiam orationis, plenius extructi, & quoad fieri possit, affluati, & Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

experti sint, alioqui, quæ in eo tempore leuiter inchoantur, facillè postea remittentur, vel amittentur; illud autem sine dubio fieri non potest vnus anni tempore, in quo vix incipiunt spiritualia exercitia degustari; meritò ergo alter annus additus est, in quo iacta principia, robustiora fiant. Quod adeò necessarium esse experientiâ compertum est, ut ob hanc causam postea in congregatione 6. can. 5. fuerit prudenter ordinatum, ut post exactum biennium probationis, & post vota scholarium emissæ, per alios duos saltem annos sub maiori custodia, & disciplina iuniores contineantur, prout planius fuit subinde præscriptum in ordinationibus contractis cap. 13. Tertiam rationem sumere possumus ex alia obiectione, quæ contra Societatem fiebat lib. 1. cap. 7. & 9. nimirum, quod non austeram, sed moderatam vitam in exterioribus proficetur: quamquam enim hoc non minuat perfectionem eius, supposito ipsius fine. ut ibi ostensum est: tanto verò erit maior eius perfectio, cæteris paribus, quanto carentia huius exterioris austeritatis, alio austeritatis genere magis compensata fuerit. Hoc autem fit per multiplicem probationem Societatis, quæ inter alias est (ut sic dicam) propria austeritas eius, & magna ex parte exercetur in hac diuturnitate temporis nouitatu destinati. Fuitque maxime proportionata tam respectu propriæ religionis, quàm respectu ædificationis proximorum: quia cum austeritas corporis ordinetur inter alia ad continentium hominem in officio virtutis, & ad frangendos sensibiles affectus, ad propriam perfectionem, & conseruationem in virtute, necessarium fuit diutius probari, & fundari in solidis virtutibus (ut B. Ignatius frequenter loquitur) & in interna, & externa mortificatione affectuum, & sensuum omnium, ut postea sine tanto periculo possent in Societate viuere, non obstante illa mediocritate in exterioribus. Et similiter respectu proximorum, quibus in admiratione esse solet exterior austeritas habitus, &c. oportebat, ut quod in hac parte deerat Societati, suppleretur ex alio habitu, qui quatenus ad corpus spectat, & visibilis est, exterior d. ci potest, est autem magis interior, tum quia magis ex interna virtute pender, tum quia intimius (ut sic dicam) ipsum corpus afficit, sc. debita modestia, & compositio in omnibus sensibus, verbis, ac motibus, hic autem habitus non poterat breui tempore comparari.

Tandem addere possumus in huius rei confirmationem, Ecclesiæ auctoritatem, quæ specialiter huc ritum quoad tempus huius probationis in Societate stabilivit, tum per bullas Pauli IV. & Iulij III. confirmatum, hæc biennij nouitatus constitutio. Etiam de anno probationis, & generaliter ordinans, ut illo anno expleto, nouitij vel admittantur ad professionem, vel expellantur, specialiter excipit Societatem sess. 25. c. 16. de regular. Quam exceptionem nō reprehensibilem singularitatem, sed piam, & sanctam specialitatem esse iudicauit. Hoc enim significauit cum dixit: *Per hæc autem non intendit sancta Synodus aliquid innouare, aut prohibere, quin religio clericorum Societatis Iesu, iuxta pium eorum institutum à sancta Sede Apostolica approbatum Domino, & eius Ecclesiæ inservire possit: iusinuans sicut ipsum institutum pium est, licet sit proprium, & speciale, ac distinctum ab alijs, ita etiam piè posse habere hanc proprietatem specialem. Quam etiam significat ex eo necessariam fuisse, quòd hoc institutum, non tantum ad seruendum Deo, sed etiam ad seruendum Ecclesiæ speciali modo ordinatum est. Hinc deniq; Greg. XIII. in constitutione, Quante fructuosius. de B. Ignatio ait: Diuino instinctu ita duxit disponendum, ut biennio nouitatus absoluto, omnes qui in Societate perseverare voluerint, etiam vota substantialia emittant, ac nouitij esse designent. Et in*

M m

equiti-

In Societate
est specialis
causa ad po
stulandum
plus tempo
re probatio
nis quam in
alijs religio
nibus.
Prima.

Secunda.

V.
Auctoritas
Ecclesiæ
confirmatur
hæc biennij
nouitatus
constitutio.

constitutione, *Ascendente Domino*, rationes ferè omnes à nobis positas infirmat. Nam proposito fine, & medijs Societatis subdit: *Ad quæ suffragantur, & pro dignitate præstanda, difficultates superandas, periculaque ad- eunda, quibus dicta Societatis religiosi in eiusmodi discur- sionibus, & ministeriis exponuntur, ne esse est, ut ipsi talia ob- iuri, magno deuotionis, ac virtutis præsidio muniantur, quod illis gratis in primis omnipotentis Dei, simulq; educatio ipsa, longe item in Societate probatio, nec non regularum obser- uantia præstare noscuntur. Quibus constitutionibus, ut tanta ponant rudimenta virtutis, ad quam aluntur statum est, ut nouiss in Societate biennio probentur. Quod institu- tum inuolatum, & inconcussum esse vult; ut infe- riùs latè dicit, & confirmat.*

Expediuntur secunda pars.

VI.

*Quando in-
cipiat huius
nouitatus
tempus.*

*Nam de ne-
cessitate hu-
ius proba-
tionis sit ha-
bitus reli-
giosus?*

Per hoc ergo, & ratio huius institutionis suffi-
cienter reddita est, & obiectionibus (ut opinor)
in contrarium satisfactum. Circa hoc verò bien-
nii tempus interrogari possunt ferè omnia illa, quæ
de anno probationis generatim, tomo superiori
tractata sunt, scilicet, quando incipiat, quomodo
continuandum sit, quam sit essentielle, seu neces-
sarium ad valorem professionis, vel incorporatio-
nis subsequente, & tandem an hæc incorporatio
debeat post prædictam probationem immediatè
subsequi. Hæc tamen omnia breuiter hic possunt
expediri proportionè seruata. Nam quod ad ini-
tium attinet, cessat hic quæstio illo loco tractata,
de susceptione habitus; nam cum Societas nullum
particularem habitum profiteatur, nulla suscepcio,
vel mutatio habitus necessaria est, sed solum ut is,
qui habet potestatem admittendi, voluntatem
habeat hic & nunc recipiendi hanc personam ad
Societatis probationem, & ut quocunque verbo,
vel signo externo illam voluntatem sufficienter de-
claret, consentiente, & exterius etiam acceptante
eo, qui recipitur, ita ut ex tunc viuere incipiat sub
obedientia, & regimine Societatis, & ita tandem
statutum fuit in decreto 90. aliàs 93. Congregat. 7.
Vnde hic etiam cessat illa quæstio, an de necessitate
probationis sit habitus religionis; nam in Exa-
mine cap. 1. §. 13. expressè dicitur: *In hoc medio tem-
pore duorum annorum habitus illius certus Societatis non
sumitur. Et ibi in declaratione: Indicium Superioris
relinquitur, an cum eisdem vestibus, quas ex se-
culo tulerunt, vel cum alijs probandi sint. Et 3. p.
Constitut. capite 2. in declaratione lit. C. additur.
Conuenit, ut qui probantur, vestitus ratione ad mori fi-
a- rionem & abnegationem sui, & ad mundum, eiusque vani-
tatem sub pedibus conculcandam inueniatur, & id quidem
quantum considerata natura, consuetudo, officium, & al-
ia personarum circumstantia patientur. Quod si hoc et-
iam alicui videatur vel nouum, vel singulare quã-
uis id concederemus, non propterea reprehensi-
bile esset. Nam sicut in toto corpore Societatis re-
prehensibile non est, quod communi habitu utar-
tur, ut lib. 1. cap. 9. ostendimus, neque ad id refert,
quod hoc videri possit nouum, aut singulare, si ad
finem talis religionis sit expediens; ita procius de
habitu nouitiorum dicendum est. Eo vel maxime,
quod cum Societas non habeat peculiarem in ha-
bitu austeritatem, in nullo diminuitur probatio
eius, ex eo quod sub habitu speciali non fiat. Quæ
ratio eos maxime Doctores mouit, qui dixerunt,
regularem habitum esse de essentia probationis. Et
aliunde ad maiorem humilitatem, & propriam
mortificationem interdum conferre potest, in pro-
prio habitu vilia ministeria religionis facere, ut ab
alijs possit potius famulus, quam religiosus putari,
& ut ornatus seculi in religione conculcari videa-
tur. Et fortè propter has rationes hoc fuit olim ab
antiquis monachis obseruatum, ut in superiori to-*

mo tactum est, atque etiam ut nouitij liberius pos-
sent, si vellent, religionem dimittere, cuius habi-
tum nondum induissent.

Circa alias interrogationes, in primis censo,
tam necessarium esse in Societate animum integrum
probationis ad professionem validam faciendam,
sicut in alijs religionibus. Loquor autem de pro-
fessione in omni proprietate, & rigore, per tota so-
lennia. Probo autem ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 1.
vbi ille annus assignatur tanquam omnino neces-
sarius ad valorem professionis. Incipit autem illud
caput, *In quacunq; religione*. Et postea nullam facit
exceptionem: ergo comprehendit etiam Societa-
tem. Nec satis est, quod c. 16. illam excipiat illis ver-
bis: *Per hæc autem sancta Synodus*. nam illa verba non
sunt referenda ad omnia capita præcedentia, sed
solum ad id, quod proximè in eodem capite præ-
cessit: quod est manifestum, & ex communi inter-
pretatione iurum, imò ex ipso rigore Latini ser-
monis, & ex proprietate illius pronominis hæc defi-
gnat enim ea, quæ proximè, & quasi præsentia sunt.
Vnde potius inde sumo argumentum in contrariū.
Nam cum in c. 16. statim ac Concilium dixit, ut pro-
fessio ultra annum non differatur, Societatem ex-
ceperit. In c. autem 15. statuens, ut intra annum non
fiat, illam non exceperit, satis indicauit in hoc secū-
do illam comprehendere voluisse. Et sanè merito,
quia nulla est ratio cur illam exciperet, cum maio-
rem probationem requiratur, ut nu. 4. & 5. ostensum
est. Ex quo infero, quoad annum saltem necessariū
esse, ut talis probatio continuata sit: nam supra in
præcedenti tom. ostendimus hunc annum debere
esse continuum, quoad alias religiones; ergo quoad
Societatem, cum in eadem regula comprehendat-
ur. Infero etiam hunc annum non solum debere
esse continuum, sed etiam cum professione sine
morali interruptione; nam hoc etiam diximus su-
pra esse necessarium ingenerare, sub quo iam dixi So-
cietatem quoad hoc comprehendī.

Solum est aduertendum, quod licet in Societate
inter primum annum probationis, & profes-
sionem multi anni interponantur, non interruptur
pro probatio, quia totum illud tempus ad maio-
rem confirmationem, & certitudinem ipsius pro-
bationis ordinatum est: imò neq; in alijs religioni-
bus interrupteretur probatio per dilationem pro-
fessionis post annum, si nouitius in eadem religio-
ne permaneret: quantuis in alijs (per se loquendo)
hoc non liceat, in Societate autem liceat, & in alijs
non interponantur alia vota inter nouitium, &
professionem, sicut in Societate: quod non impedit
illam continuitatem: maxime cum totum hoc sit
exceptum, & approbatum à Concilio in prædictis
verbis. Interruptio autem esset, si quis per vnum,
vel plures annos in Societate prius extitisset, &
postea extra illam eiceretur, ac deinceps iterum ad
illam admitteretur: tunc enim non exilium tot-
tam priorem probationem esse sufficientem ad pro-
fessionem statim emittendam, sed necessarium esse,
ut saltem per annum in Societate extitit, & sit
nouitius: suppono enim omnino fuisse dimissum
votis solutis, si illa habebat, tunc enim tota proba-
tio præcedens, quasi extincta fuit per dimissionem,
& ideo noua necessaria est, sicut de probatione in
genere citato tom. probauimus: nam quoad hæc
omnia est hic eadem ratio, eademq; generalis regula,
ut dixi. An vero tota hæc doctrina locum habeat in
alijs incorporationib. Societatis, quæ sunt per sim-
plicia vota, pendet ex alia quæstione, an nomine
professionis in similib. iuribus, & decretis veniat hæc
traditio, vel receptio in Societate, per vota simplici-
cia: quam quæstionem commodius tractabimus li-
bro seq. vbi tam hoc punctum, quam alia, quæ ex-
lo pendunt, resoluiamus.

IX. De integro autem biennio probationis non inuenio in iure sufficiens fundamentum, ut asseram illud totum esse absolutè necessarium ad valorem professionis, vel cuiuscunque incorporationis postea subsequatur. Constat enim ex vi iuris communis, hoc non esse necessarium, cum ex vi illius, nec biennium requiratur. Neque etiam in speciali Societatis iure inuenio verba aliqua, quæ tantam necessitatem indicent. Nam in cap. i. Examinis §. 2. simpliciter dicitur *biennium integrum ad probationem habebit*. Quæ lex solum disponit, ut ita fiat, quem loquendi tenorem seruauit etiam postea Greg. XIII. in bulla; *Ascendente Domino* pag. 228. editionis anni 1606. cap. verò 4. num. 16. habentur verba, quæ maiorem indicant necessitatem, scilicet: *illud tamen omnino obseruabitur, ut antequam, &c. duo anni experimentorum, & probationum expleantur*. Sed neque hæc verba aliud indicant, quam quod hæc regula omnino seruetur, nec dispensationes in ea admittantur. Et eodem modo loquuntur multæ aliæ constitutiones, quib. concinit can. 10. Congregationis. 5. generalis, dum enim prohibet omnino exercitium facultatis contrahendi biennium pro votis scholasticorum approbatorum emittendis, pro emittenda verò professione, in raro aliquo casu permittit, non obscure agnoscit ipsam facultatem, atque adeo valorem si forte (quanuis illicitè) exerceatur, de quo canone iterum lib. 6. cap. i. num. 11. Nec verò eo quod Societas alterum annum probationis addiderit anno iure communi requisito, statim censenda est, sub eadem lege, & necessitate illud addidisse, sub qua vnus annus iure communi statutus erat: quia nulla est ratio huius sequutionis, quando in nouo iure id non explicatur. Præsertim quia hoc ius Societatis antiquius est iure Concilij Tridentini, ante quod neque vnus annus probationis erat adeo necessarius, quin ex consensu partium posset renunciari exceptis ordinibus mendicantium, inter quas Societas tunc non numerabatur. Igitur non dubito quin si Prælatus habens potestatem in Societate, admitteret nouitium post integrum probationis annum, & ante expletum biennium ad aliquem gradum eius, admissio, & vota essent valida, etiam si fortasse Prælatus in eo male ageret, quia nulla est lex irritans factum, ut dixi. Certum est etiam Præpositum Generalem ex iusta causa posse in hoc dispensare, quia nullibi hoc ei est prohibitum, & res non est adeo essentialis, vel de se immutabilis quin occurrere possit iusta causa, & occasio dispensandi.

Imò ita videtur hoc expressè declaratum part. 5. cons. cap. i. lit. C. ubi cum in constitutione indefinitè dicatur, tempus ad admittendum ultra biennium esse oportere, in declaratione additur hoc temporis spatium, sicut prorogari, ita & contrahi posse quibuscumque in casibus, ex causis non leuibus momenti, iudicio Præpositi Generalis, cuius erit dispensandi ius, licet raro id fieri debeat, an prout in citato canon. 10. fuit postea declaratum. Inferiores autem Prælati, etiam Prouinciales, non possunt, quia nullibi legitur illis concessa talis potestas. Hæc enim est differentia inter Generalem, & alios, quod in Generali, tanquam in supremo capite interno (ut sic dicam) est tota potestas, quæ in Societate esse potest, exceptis solum his, quæ expressè prohibentur, alij verò habent potestatem participatam à Generali, & ideo non possunt quidquid non prohibetur, sed solum quod posituè conceditur, vel in generali, vel in speciali, iuxta rerum qualitatem: hæc autem de qua agimus eiusmodi est, ut specialem concessionem postulare videatur. Rara enim est in Societate talis dispensatio, nec memini vidisse me, aut audiuisse alicui esse concessam etiam ab ipso Generali. Dispensatur quidem aliquando, ut ante expletum biennium, nouiti⁹ literis vacare incipiat, ma-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

ximè post expletum primum annum; id enim fieri posse ex 4. p. constit. colligitur c. 3. §. 4. & habetur in can. 1. 2. Congreg. generalis, ubi hæc potestas dicitur committi Prouincialibus ex concessione Generalis. Et habetur etiam in regu. 38. eiusdem Prouincialis. Nihilomin⁹ tamen non dispensatur cum his nouitijs, in tempore probationis, quia eorum vota non admittuntur. Imò nec omnino ab exercitijs nouitiorum eximuntur, nam separatam habent habitationem, & sub proprio magistro peculiariter instruuntur, & exercentur: & quod caput est, semper intelligunt se esse liberos, ut possint discere, si velint. Dices, nonne interdum ipsi tria vota sua deuotione emittunt ante biennium expletum? Respondetur, quidquid ipsi priuatim faciant, illa non esse vota Societatis, quæ verum religiosum constituunt, quia nec per se publicè sunt, neq; ab ipsa Societate admittuntur, & ideo nihil illam obligant, sed tam liberè potest dimittere nouitium, ac si nihil vouisset, quo casu talia vota cessabunt, nisi alia fuisset expressa intentio vouentis, ut esse posset, præsertim, quoad castitatem. Imò quia iuuenes facile possunt ex seruire indifcreto talia vota emittere, non solum à Societate non admittuntur, aut consulantur, verum etiam nec fieri permittuntur, nisi cum magna consideratione, & consultatione, ac seruata debita forma & subordinatione ad superiorem, ut constat ex declaratione ca. 1. Examin. lit. C. & 3. p. constit. c. 1. lit. T. & 5. p. constit. §. 6. & in dicto canone 1. 2. Congregat.

Atque ex his facile colligi potest, quid dicendum sit de alia interrogatione, necessaria scilicet continuatione huius temporis biennij: constat enim simpliciter non esse necessariam ad valorem subsequētis incorporationis, dummodo in vno saltem anno, debita continuas obseruetur. Nam si alter annus simpliciter non est necessarius, ut dixi, multo minus necessariū erit, ut in se sit continu⁹, vel cum altero anno. Quocirca si contingat aliquem prius esse per aliquot menses, vel annos in Societate, & postea ab ea deficere, & omnino exire: & iterum ad illam redire, poterit, si superiori habenti potestatem visum fuerit, aliquid ex priori tempore in partem huius biennij computare, ita ut hoc saltem non sit contra substantiam, seu valorem admissionis, seu professionis, dummodo annus integer nouitiatus intra Societatem, proximè ante professionem præcedat, iuxta superius dicta n. 7. & 8. An verò hoc facere liceat, iudicandum est ex potestate admittentis, & ex causa propter quam fit; si enim attendamus iuridicas rationes, ob quas in tom. superiori diximus, annum probationis religiosæ debere esse continuum, probant in præsentem biennium iure proprio Societatis ad probationem postulat⁹; eo modo, & in eo gradu in quo postulat⁹, debere esse continuum: ideoq; quoties ex interruptis temporibus computatum fuerit, non sine dispensatione aliqua fieri posse: erit ergo, & potestas, & causa necessaria, ut licitè fiat. Per quæ etiam penultimæ interrogationi quæ restabat, responsum est.

C A P V T V.

De obseruatione, experimentis, ac loco quibus nouitij Societatis tempore nouitiatus exerceri debent.

IN præcedente capite de tempore & habitu sufficienter dictum est, nunc de cæteris circumstantijs, & actionibus, seu experimentis breuiter explicandum, an sint aliqua de substantia huius probationis, vel solum de perfectione, ac debito, saltem ex regula. Vocamus autem de substantia id quod est

M m 2 sim-

*scilicet cum mo-
dus Socie-
tatis, ut li-
teris vacans.*

*Quid de tri-
bus votis re-
ligionis, qua
interdum ex
deuotione &
nouitij
emittuntur?*

*XI.
Quam sit
necessaria
biennij con-
tinuatio in
nouitiatu
ad valorem
professionis.*

*I.
Exponitur
sensus qua-
sitionis.*

*Differentia
inter Gene-
ralem, & c.
inter inferio-
res Prælatos.*

*Prouincialis
probi dispe-*

simpliciter necessarium ad valorem professionis, seu incorporationis subsequente; & ut impleantur illa verba Concilij Trident. sess. 25. cap. 15. *per annum in probatione fuerit*: reliqua verò omnia, quæ huiusmodi non sunt, dicimus pertinere ad perfectionem, vel obseruantiam regulæ; melius autem responderimus ad hanc quæstionem, discurrendo per singula, quæ in hac parte instituta sunt, & seruantur, eorumque rationem, vel necessitatem explicando. Est autem generatim aduertendum hoc tempus probationis ad duos fines ordinari: vnus est ad experimentum, vel cognitionem sumendam; alter est ad tradenda rudimenta, seu iacienda fundamēta virtutis, in hoc instituto necessaria. Et prior finis duas habet partes, scilicet, vt Societas naturam, & ingenium personæ sufficienter cognoscat, & nouitius maiorem notitiam habeat instituti, vt maiori cum deliberatione perseverantiam eligat.

De obseruantis quibus nouitii inuuantur, vt cum maiori notitia & libertate de perseverantia in Societate de liberent.

II.

Primum ergo, vt ab hoc ultimo probationis scopo incipiamus, vna ex præcipuis obseruantis huius nouitius est, vt nouitius, sexto quoque mense biennij, legat eam partem instituti, quæ necessaria, & sufficientem notitiam ei præbere possit, nempe diplomata Pontificia, regulas scilicet generales, & communes, & constitutiones, vel saltem compendium eorum. Ita statuitur in c. 1. Exam. §. 13. & subditur ratio dicendo: *Quod ideo fit, vt vrinque maiori claritate, & cognitione in Domino nostro procedatur, & ut quanto furit magis probata singulorum constantia, tanto stabilius, ac firmitus sint in diuino sermone, & vocatione prima, angelorum, & honorem diuinum manifestum.* In quibus verbis significatur, licet hæc recognitio instituti per se primo sit ob maiorem cognitionem & lucem ipsius nouitij etiam redundare in cognitionem, & experientiam ipsius Societatis: nam quo nouitius maiori cum cognitione perseverat, eo magis specimen suæ constantiæ Societati præbet. Non est autem tota hæc diligentia, & cum omnibus his circumstantiis de substantia nouitius, quia nullum est in constitutionibus verbum, quod hoc indicet: neque erat expediens, vt valor futuræ probationis, vel admissionis, ex tot circumstantiis penderet. Nihilominus tamen diligentia hæc omnino obseruanda est, tanquam valde conueniens, & consuetudini antiquorum Patrum consentanea. Similia enim tradidit Benedictus in sua regula, c. 58. nam prius dixit proponenda esse nouitia, priusquam admittatur; easque in religione aspera, & difficilia sunt: deinde addit, vt post duos menses religionis regula illi legatur, & iterum post sex menses, iterumque post quatuor, id est, in fine anni nouitius, illum admonendo, vt consideret illam esse legem, quam tunc potest liberè dimittere, postea verò quam per professionem illi se subiecerit, tali se potestate priuare. Et antea Basilius in regulis fustoribus in 15. similem morem instituerat, quamuis verbis generalibus, scilicet, vt nouitius tempus sufficiens concedatur, in quo maiori animaduersione, & consideratione intelligant quid sibi expediat, neque aliquid (ait) *astute, aut per raptum à nobis fieri videatur.*

Fortasse verò quis obiiciat, nimiam esse deliberationem hanc, nimisq; iteratam instituti relectionem, seu recognitionem, cum D. Thom. 2. 2. q. vlt. art. 10. de religionis ingressu censet, non multum esse deliberandum, quia de re certa non est necessaria deliberatio: religionis autem professio ex se habet sufficientem certitudinem, quod homini expediat, quando

non interuenit speciale impedimentum, de quo facile constare potest sine tanta mora. Respondetur, in primis hanc considerationem, & recognitionem instituti non ordinari tantum ad deliberandum de perseverantia, sed etiam ad se disponendum, & preparandum ad illam, & ad præuicendas prius distinctas, & clares, quoad fieri possit, difficultates & onera, quæ postea offerri contingeret, sic enim postea leuiores fient, & homo efficacius postulat à Deo gratiam, ad ea in præfenti maiori affectu amplectenda, & postea maiori etiam virtute superanda. Deinde idem D. Th. qui dixit de ingressu religionis, secundum se, seu ratione generis (vt sic dicam) non esse multum deliberandum, nec cum alijs consultandum, non negat quin de ingressu religionis, ratione speciei, & circumstantiarum prudenter deliberandum sit; imò id expressè docet; estque consilium antiquorum Patrum, qui ad hoc accommodant exemplum Christi, Lucæ 14. de eo, qui vult turrim edificare, qui prius secum cogitat, an habeat sumptus, quibus possit eam perficere. De quo videtur potest August. epist. 38. & lib. 2. quest. Euangel. cap. 31. & S. Bernard. serm. 2. 4. artic. 1. in principio, & facit illud Ecclesiast. 8. *Ne respondeas supra viam tuam.* Vnde B. Ignatius non semel requirit, vt qui in Societatem admitti optant, prius sentiant huiusmodi institutum sibi conuenire, ad illudque vires suppetere, vt videre est in Exam. c. 3. §. 15. & c. 4. §. 41. & c. 5. §. 4. Neq; obstat, quod hæc virtus à Deo danda est (vt D. Th. ait) qui paratus est omnibus dare, quia hoc non tollit, (vt Caiet. aduertit) quin homo considerare debeat, an ex parte sua sit dispositus ad obsequium, vel non impediendum hoc diuinum auxilium. Et ideo necesse est in particulari considerare, an in tali religione, vel tali viuendi modo, possint occurrere impedimenta, quæ possint esse occasio, vt homo deferat vocationem Dei, vel eius peculiarem fauorem ex parte sua impediat. Et ad hunc finem ordinatur annus probationis in alijs religionibus. In Societate verò propter speciales eius difficultates, tota illa diligentia non nimia, sed prouidens iudicata est etiam à Summis Pontificibus, vt patet ex bullis Pauli III. & Iulij III. & Greg. XIII.

Secundo eodem biennio, & singulis etiam semestribus, iterum, atq; iterum examinandus est à Magistro nouitius, vt in regulis eius præscribitur 69. & sequentibus. Quod examen eo tendit, vt Societas plenior, & certior notitiam nouitij habeat, & præsertim, vt cognoscat, an aliqua mutatio consideratione digna, in eo acciderit: & quo fructu vsq; ad illud tempus nouitiorum exercitia, & experimenta sustinuerit, & quo proposito paratus sit ad progrediendum, & perpetuè in Societate perseverandum. Finito autem hoc examine, singulis etiam semestribus confessionem generalem ab vltima præcedente, cum Sacerdote à Superiore designato, facere debet, integramque rationem suæ conscientie reddere, vt ita in omnibus melius instrui, ac dirigi possit. Quæ omnia ex c. 1. Exam. §. 13. c. 3. §. 4. c. 4. §. 38. & 41. & 1. p. const. ca. 1. lit. D. colliguntur. Et ita accipienda sunt, sicut in præced. puncto, num. 2. de alijs diximus. Non enim omnia, & singula sunt de substantia probationis; fuisset enim id nimis molestum, & graue. Quod si non omnia simul sunt de substantia, neq; aliud eorum in particulari, quia non est maior ratio de vno, quam de alio, neq; alijs verbis, aut sub maiori necessitate vnum, quam aliud disponitur; sunt ergo omnia illa requiritur, vt debitus ordo, & modus in hac probatione seruetur. Sicque manifestum est totam illam diligentiam esse conuenientissimam ad finem intentum, nihilque in eis esse, quod non sit rationi, & doctrinæ Patrum consentaneum.

Diligentia hæc, si non sit de essentia, ob eam de ratione, & Patribus consentanea.

Regulæ Benedicti.

III.

Obiic. o.

De experimentis pro nouitiorum probatione deputatis.

V. Tertiò præter hæc, alia exercitia pro nouitijs deputata sunt, quibus & paulatim ad virtutem & ad ministeria spiritualia Societati necessaria, pro capto suo, instruuntur, ac disponuntur, & simul maius de illis in dies experimentum sumitur. Reducuntur autem hæc experimenta ad sex capita, quæ numerantur in Examine cap. 4. §. 9. & sequentibus, & breuiter percurruntur in regula Magistri nouit. cap. 3. Primum est in spiritualibus exercitijs mensum vnum, plus, minusve, versari, id est, in propriorum peccatorum recognitione, ac dolore, & in meditatione, & contemplatione mysteriorum vite Christi D. N. & in vniuersum in oratione mentali, vel vocali, de quo experimento aliquid in libro superiori capite 6. dictum est, cum de vita contemplatiua Societatis tractaremus, estque per sese maximè necessarium, tum ad expurgandam præteriti temporis vitam: tum etiam ad benè inchoandam alteram spiritualem, quod est primū, ac præcipuum in religione, vt dixit Basil. in constit. monast. cap. 2. vbi ait spirituale doctrinam, & orationis exercitium debere præcipuum locum in religione tenere. Vnde etiam Cassian. lib. 2. & 3. de institut. renuntiant. postquam in primo libro tractauit de habitu monachorum, statim in duob. illis libris de modo orandi antiquorum monachorum tractat, quem ipsi habebant suo fini, & institutioni accommodatum. Et Abbas Isaac apud eundem Cassianum collat. 9. c. 2. Omnis monachus, si quis (inquit) cordisq. perfectio ad iugem atq. ininterruptam orationis personam, iam tendit. Merito ergo in oratione incipit exerceri nouitius: nam vt ibidem subiungitur. Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit structura virtutum, ita nifi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, nulli modo poterunt si inasperare. Quamuis autem orationis exercitium quotidianum sit, multum tamen iuuat integros aliquot dies ab omni alia actione vacuos, & a consortio hominum separatos, huic exercitio deputari, vt & mens tota melius colligi possit, & vt maior facilitas, & aequalis habitus in hoc difficili exercitio possit comparari. Quod etiam multum iuuat ad nouitij constantiam, & patientiam probandam, & ad naturam eius, & aptitudinem ad spiritualia munia cognoscendam.

II. Alterum experimentum est, feruire in vno, vel pluribus xenodochijs, per mensem alium, prout vnicuique fuerit iniunctum. Et ratio additur, vt magis se demittant, & humilient, ac eo, veluti argumeto, demostrent se prorsus ab hoc seculo, eiusque pompis, ac vanitate recedere. Vbi considerari potest, quantis opus hoc per se ad misericordiam, seu charitatem erga proximum pertineat, hic tamen præcipue accipi, quatenus est humilitatis, ac propriæ abiectionis indicium. Sic enim refert Cassian. lib. 4. c. 7. obseruatum esse ab illis antiquis monachis, vt nouitius haberet curam peregrinorum, & hospitiū, eisque omnem diligentiam susceptionis, ac humanitatis impenderet. Cumque ibidem (inquit) inter ego anno defunctus absq. vlla querela iunum exhiberet famularum erga peregrinos, imbutus per hæc prima institutione humilitatis, & patientiæ, atque in ea longa exercitiatione præcognitis traditur seniori, &c.

VII. Atq. ad eundem finem tendit tertiū experimentum, quod est peregrinari mensem alium sine pecunia, ostiariū mendicando pro Christi amore, vt postulat (ait B. Ignatius) ad inuicem modicam comedendi, & dormiendi assuescentia, atq. adeo, vt omni se illa abiectione, quæ in peccatis, & reb. alijs creatis possent constituere, integre vera cū fide, & ardenti amore eam in suo creatore constituant. Hoc verò tertium experimentum videri potest alicui minus accommodatum pro nouitijs religionum, Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

qui quo minus habent radicam virtutem, eo maiorem custodiam, & clausuram videntur requirere: cuius etiam signū esse potest, quia in nulla alia religione videtur vltatus hic probandi modus, quia in his peregrinationibus multa occurrunt spiritualia pericula. Vnde Hierony. in epist. 13. ad Paulinum, de institutione monachi, hac ratione, & exemplis antiquorum monachorum ꝑbat, non esse necessariū monacho loca sancta inuicere peregrinādo. Respondetur tamen ex eodem Hierony. ibidem, aliud esse institutū clerici, aliud monachi, quod loquitur (inquit) non de Episcopis, non de presbyteris, nō de clericis loquitur, quorum aliud est institutū sed de monacho. Quia ergo religio Societatis est religio clericorum, qui ad hunc finem destinantur, vt pro salute animarum, quamque peregrinationem ex obedientia suscipiant, ideo nouitiorum experimenta huic fini prudenter accommodata sunt. Nec Hieron. supra dicit peregrinationem esse indecētem viro religioso, sed non esse necessariam ad sanctitatem, nec multum esse expetendam ab his, qui vitam monasticam, vt solitariam profitentur. Certum est autem per se esse opus valde religiosum, vt Conc. Trid. definit sess. 25. ideoque à sanctis Patribus fuisse vltatum, vt latè Bellarm. ostendit lib. 4. de cultu Sanctor. c. 8. Nec censeri debet improprietatem statui nouitiorum, quia ad prudentiam superioris spectat vniuersusque conditio, virtutem & etatem considerare, talisque socijs ad peregrinandum coniungere, vt sine periculo, & cum fructu spirituali à Societate intento talis peregrinatio fiat.

Quantum experimentum est in varijs officijs abiectionis, & humilibus exerceri, vt culina, & refectorij, agrotorij cura, ac domesticis alijs eius generis, cui certè nullum definitum tempus prefigitur, quia per totum biennium hoc humilitatis, & charitatis exemplum præstandum est, cum omni diligentia, & sollicitudine. Illud tamen peculiariter obseruatur vt vacando ab alijs exercitijs (quod in reg. 33. magistri nouitiorum dicitur) integrum mensem nouitij in aliquo humili officio impendat. Quod genus experimenti, sicut maximè necessarium est, ita antiquissimum in religionib. fuit, & ferè in omnib. obseruatur. Vnde Basil. in regul. 10. ex fustiorib. Communis (inquit) illa est ratio vnumquemq. percentandi, vt illud animaduertatur, nunquid is, de cuius sententia periculum fiat paratus sit libenter ad omne genus humilitatis descendere, missa omni verecundia et a via licet, vt sordidissima quæq. officia suscipere non reuilet, quandoq. illum exercitiatione vtilem esse ratio consueat. Et infra subdit, Max. me autem ei, qui ab splendido aliquo vite genere ad imitandum modestissimam humilitatis D. N. Iesu Christi exemplum, festinat, munera quædam præscribi debent, de numero eorum, quæ illi sordida exst. mat, qui in simili vita versantur: obseruandumque, num in his cum omni animi alacritate non erubescerent, & inconfusibilem se Deo operarium exhibeat. Et multa similia legi possunt in Cassiano supra, & in Ioanne Climaco gradu 4. de obedientia, & in Bonauentura tract. de informatione nouitiorum c. 10. & in Smaragdo in expositione regulæ S. Benedicti ca. 58. vbi ex B. Fructuoso Abbate, post aliqua humilitatis opera, in quibus nouitium probandum censerebat, refert hæc verba. Ita in omni penuria subactus, expleto anno, probatus moribus & laboribus climatus f. at. um Societati dometur. Addere etiam possumus, hoc probationis genus speciali ratione esse in Societate necessariū, propter finem eius, vel quia ad ministeria, spiritualia, & ad studia literarū, quæ post nouitiatum magna diligentia suscipienda sunt, necessariū est magnum humilitatis fundamentum, propter q. in bulla Iulij III. dicitur institutum hoc vires omnino humiles exigere, vel certè, quia non solum spiritualia ministeria, sed etiam corporalia misericordix opera, cum proximis exercenda sunt. Imò, vt illis

VIII. Quam in officijs humilibus, & abiectionis exerceri.

spiritualiter prodesse possimus, necessarium sepe est, etiā corporaliter illis inferuire, & in hoc exemplum charitatis, & humilitatis præbere: oportet ergo ut statim à principio in his humilioribus ministerijs nouitij Societatis multum exerceantur.

IX. Quintū experimentum est, vt in doctrina Christiana pueris, & rudioribus hominib. docenda, pro singulorum captu, & temporū, ac locorum opportunitate exerceantur. Quod in sexto experimento ostenditur ad ministeria prædicandi, vel confessions audiendi. *P. si quis in probat. nrb. bona adfectionis specimen abueit.* Vnde constat hoc vltimum magis pertinere ad tertiam probationem, quæ finitis studijs, ante professionem fit, de qua infra lib. 6. c. 2. dicturi sumus, quam ad hanc secundam, quia hoc tempore non solent esse nouitij (regulariter loquendo) in eo statu, in quo possint in his ministerijs prædicandi, & confessiones audiendi exerceri: ne pro eo tempore intra Societatem, ad eos ordines promouendi sunt, qui ad illa ministeria sunt necessarii: cum nec tempore studiorum, vsque ad finem eorum, regulariter promoueri debeant, vt constat ex 4. p. cōf. lit. c. 6. lit. C. Nihilominus si contingat nouitios iam ordinatos recipi, & cum sufficientibus dotoribus ad ea munera exercenda, illo etiam sexto experimento probandi sunt, cum speciali approbatione Superioris, vt dicitur in Examine ca. 5. §. vlt. Quintum autem ab omnibus ferè, potest aliqua ex parte exerceri, siue ipsi per se doctrinam Christianam doceant, siue aliorum socij sint, eosque, vt possunt, iuuent. In quo etiam sepe occurrit occasio aliquod opus proprię humilitatis, & abiectionis exercendi.

X. Videntur autem hæc duo experimenta, sicut de tertia diximus, valde propria Societatis: nam in alijs religionibus non permittuntur nouitij soli inter se egredi septa monasterij, nedum in actionibus circa proximum occupari, quod non solum monachales ordines, sed etiam mendicantes, quæ magis de actione circa proximum participant, obseruant, vt videre licet in constitutionib. Prædicatorum. d. 1. c. 13. lect. 6. & in constitutionibus Minorum c. 3. Nihilominus experimenta hæc in Societate approbata sunt, sicut aliæ constitutiones, & cum fructu seruantur, suntq; consentanea fini eius, tam vt talentum nouitij ad iuandos, & adificandos proximos innotescere incipiat, quantum illa ætas & status patitur: tum etiam, vt vsu & experientia discere incipiat nouitius: in quibus operibus per totā vitam occupandus est, & eo magis ad illa afficiatur, quo à tenera religionis ætate in eis fuerit educatus, sic enim consueuerunt parentes quando filios ad vsum militiæ destinant, eos à pueritia in actionibus bellicis exercere: & duces non statim tyrones milites pugna committunt, sed prius illos paulatim exercent, ac pertentant. Vtrumque ergo obseruat Societas cum his, quos ad spiritualem militiam enutrit. Cuius rei etiam exemplum à Christo Domino habemus: quandiu enim in hac vita vixit cum discipulis suis, eos tanquam nouitios sub sua cura, & magisterio habuit, vt ex Ioanne Dominico Cardinali dixit Antoninus 3. p. tit. 16. ca. 7. §. 4. & tamen quia illos educebat, vt per totum orbem Euangelium suum prædicarent, non semper in illo quasi nouitiatu, eos apud se veluti intra claustra retinuit, sed interdum ad prædicandum misit, intra ludæam solum, vt inde paulatim ad maiora proficerent. Quod significauit Chrys. homil. 33. in Matth. dicens. Ideo primò ad ludæam mittit, vt qui istā quadam palestra in ludæa ex. ratiati, ad gentes: his terrarum intrarent, & velut quosdam pullos debiles ad volandum eos induceret.

XI. Hæc sunt præcipua Societatis de nouitijs experimenta, quorum utilitatem quia B. Ignatius, ac primi eius socij initio ferè suæ cōuersionis, maximam perceperant, nobis posteris obeunda reliquerunt.

Quæ tamen nec sola sunt, nec omnino necessaria: utrumque enim ex eodem ca. 4. Examin. colligitur. Nam in §. 9. expressè dicitur, hæc sex experimenta esse præcipua præter alia multa, quæ per totum illud capitulum narrantur. Et 9. p. Conf. c. 3. lit. E. dicitur, p. 1. Generalem erit, vt omnia experimenta, & plura etiam, quàm illa lex, de quibus in Examine dicitur, statim. Quoad alteram verò partem dicitur in eodem cap. 4. Examin. posse illa experimenta anteponi, & postponi, & moderari, & aliquo in casu auctoritate Superioris, habita ratione personarum, temporum, & locorum, tum ceterorum, quæ occurrerint, in alia permutari. Non sunt ergo simpliciter necessaria, sed iuxta obseruantiam regularem, cum subordinatione ad debitam superioris prouidentiam, ac directionem.

De loco probationis nouitiorum.

Quarta, & vltima circumstantia huius probationis esse potest locus, vbi facienda est. In quo aliquid etiam proprium, ac peculiare obseruat Societas, videlicet, vt proprias, & separatas habeat domos, ad hoc solum officium probandi, & intruendi nouitios destinatas, vt constat ex cap. 1. Examin. & ex 1. p. Conf. c. 4. Quod etiam à Summis Pontificibus approbatum est, vt videre licet in bullis fepicatis de confirmatione Societatis, & ex bulla Pij IV. anni 1561. quæ incipit, Exponit nob. s. vbis domos probationis eximit ab obligatione soluendi decimas. Ratio autem huius institutionis primo reddi potest ex generali principio à Patribus obseruato, multum expedire ad bonam nouitiorū educationem, vt separatam ab alijs religionis habitationem habeant, vt optimè probat Basil. regul. 17. ex fusioribus, & statuit D. Bened. c. 8. suæ regulæ, & fuisse obseruatum ab antiquis Patribus, sumitur ex Calsian. lib. 4. c. 7. & sequentibus: & nunc etiam in omnibus religionib. obseruatur, in vnaquaqueque iuxta modum aliquem sibi accommodatum. Ergo quod hæc separatio fit non solum in aliqua parte eiusdem domus, sed etiam in domo distincta, ex hoc valde consentaneum est rationi: nam si considerentur omnes rationes, quæ fundatores religionū mouerunt ad aliquam separationem faciendam, omnes offendunt, quo maior fuerit hæc separatio intra latitudinem religioſe vnitatis, tanto fore meliorem, si cætera paria sint.

Rationes quas Basilus infinuat hunc sunt. Prima, vt raritate congressus, nouitij maiorem reuerentiam erga antiquos retineant. Secunda, ne occasionem alicuius elationis accipiant, si statim cum alijs ad communem vitam admittantur. Tertia, ne forte aliqui ex antiquiorib. in officiis suis, aut religionis obseruantia minus diligentes, vel reuera sint, vel apparere possint, procliuas ad eos imitandum in animis illorum nascatur: hoc enim scandali genus facilius in his, tanquam in infirmiorib. & pusillioribus nascitur: & sepe propter nouitatem, & inexperiencem ibi defectum aut negligentiam indicat, vbi reuera non est. Vnde addit quarto Basilus ca. uendum etiam esse, ne de se elatis sentire incipiant, cum in quibus ipsi rectè se gerunt, in his grandiores labi animaduertant. Quinto per hoc etiam prouidetur, ne nouitij ante tempus indecore appetat ea, quæ cum alijs propter ætatem, vel alias rationes, religioſe, & cum decore seruantur. Sexto addit Basilus aliud commodum, scilicet, vt in præceptorum commentatione adoleſcentulis necessaria, strepitum illo, qui illam solet comitari, reliqui religioſi non offendantur. Denique concludit ad seruandum reſectum ordinē in disciplina religioſa hanc separationem esse necessariam, quæ omnia commodius, & seruari debet, si separatio, in distinctis domicilijs fiat.

fiat, si commodè id fieri possit: quamvis etiã in co-
habitatione eiusdem domus, possint aliæ utilitates
inueniri: Nam & parus (ait Basilus) ex grandiorum a-
mulatione ad compactionem assuevit, & qui pietate an-
tecedunt, in oratione à pueris non mediocriter adiuuantur.
Hæc verò utilitates, & similes non amittuntur pro-
pter domorum separationem, quia hæc nunquam
potest esse rata, quin cum nouitiis aliqui antiquio-
res habitent, à quibus vitæ exemplum accipere pos-
sint, quod eo melius fiet, quo ipsi magis fuerint se-
lecti & probati: & è cõuerso, inter antiquiores sem-
per iuniores aliqui habitant, qui licet nouitij non
sint, nouitorum feruorem, & institutionem reti-
nent, quorum vel officio, vel exemplo alij sufficien-
ter iuari possunt.

XIV.

Obstat ra-
tio ex Socie-
tatis instituta
to impedi.

Probatur in
primis noui-
tius in domo
bus professus
educari non
posse.

Præter has verò generales rationes, considerata
est in Societate specialis utilitas, vel etiam neces-
sitas ex peculiari fine, & actionibus Societatis proue-
niens. Nam omnis societas, duo sunt in Societate
conuentuum, seu domiciliorum genera, pro aliis,
qui iam sunt Societatis membra: quædam pro stu-
diis & scholaribus principaliter deputata, quæ Col-
legia appellantur, alia ad actiones, & ministeria
erga proximos omnino dicata, quæ sunt domus pro-
fessorum, in neutro autem loco istorum, poterant
satis conuenienter domus nouitorum Societatis
fundari: merito ergo tertius, ac separatim locus ad
hunc finem inueniendus est. Minor quoad domos pro-
fessas faciliè ostendi potest. Primò quia illæ domus
reditus habere non possunt, sed ex elemosynis vi-
uere debent, domos autem in quibus nouitij pro-
bancur habere conuenientes reditus oportet, vt in
eisdem constitutionibus Societatis institutum est,
tum propter maiorem tranquillitatem, & quietem
nouitorum, & superiorum, à quibus gubernantur,
vt deposita sollicitudine rerum temporalium, solis
spiritualibus intendant, tum etiam vt omnis occa-
sio distractionis auferatur. Secundò, quia longissi-
mè inter se distant ministeria domus professorum, &
occupationes, ac instituta nouitorum, propter quod
necesse est in professoribus domibus esse multam fre-
quentiam secularium personarum, multamque eũ
illis communicationem, à qua nouitij separati esse
debent. Denique domus probationum non sunt (vt
ita dicam) proxima, & immediata seminaria domo-
rum professorum, sed hæc sunt Collegia, quæ à do-
mibus nouitorum continuò refici, & conservari
debent, & ideo cum Collegia debeant esse separata
à domibus professorum, vt infra dicemus, multo ma-
gis nouitorum domus, quod si hæc cum aliquo illo-
rum membrorum coniungi deberent, potius id fu-
turum esset cum Collegiis, quàm cum professorum
domibus. Vnde in declaratione c. 1. Examin. lit. B.
domus probationis velut membra Collegiorum ef-
se dicuntur, vbi & admitti, & probari ad tempus
solerent, qui postmodum in Collegiis sunt constitu-
di. Atque ita vbi commodè probationis domus om-
nino separari non potest, cum aliquo collegio in-
terdum coniuncta est, ita vt in illo habeat omnem
separationem quam habere possit. Nihilominus ta-
men regulariter, vbi id fieri potest, multò commo-
dius existimatur, vt domus probationis à collegiis
etiam distincta sit, quia etiam studentium exercitia
valde diuersa sunt ab exercitiis nouitorum, nec
possunt intra eandem domum adeò separari, quin
aliqua inquierudo & perturbatio in aliquibus sal-
tem inde oriatur. Item quia cum domus probatio-
nis ad educationem spiritualem nouitorum solu-
modo, atque omnino instituta sit, res omnes illius,
totumque regimè, ordo, actiones, atque ipsa etiam
habitatio ad illum finem diriguntur, & accommo-
dantur, & superioris cura magis vnita est, totaque
circa educationem nouitorum versatur, & ad huc
finem omnia alia disponit, vnde non est dubium,

quin ad meliorem nouitorum educationem hæc
ratio viuendi utilior sit.

Quamuis autem hoc ita sit, nihilominus hæc et-
iam circumstantia, non est de absoluta necessitate
probationis, vt in eisdem constitutionibus satis de-
claratum est. Nam p. 3. cap. 1. §. 27. & p. 4. cap. 2. lit. D.
significatur, etiam in domibus professorum posse ali-
quando nouitios probari, quod etiam consuetudi-
ne receptum est, maximè quando ad seruitium, vel
auxilium domus eorum opera necessaria est, & ea-
dem ratione possunt aliquando ad collegia admit-
ti, vt in 4. p. cap. 6. liter. C. dicitur, & tunc non inter-
rumpitur eorum probatio, quia illa loci circum-
stantia essentialis non est. Vnde tandem concludi-
tur, de substantia huius probationis tantum esse id,
quod est de substantia nouitiatus, in quacunque a-
lia religione, illud cum proportionem ad hanc acco-
modando. Hic etiam non est necessarius specialis
habitus regularis, sed totum ad hoc reducit, quod
est viuere sub obedientia Societatis, tanquam mè-
brum nondum illi vnitum per aliqua vota cum
proposito illam intrandi, & in illa viuendi, ac mo-
riendi, vt dicitur in 5. p. Constit. cap. 1. liter. A. sub-
intelligendum autem censeo, si post probationem,
ita sibi expedire iudicauerit: non enim tenetur no-
uitius habere absolutum propositum proficendi,
seu moriendi in religione (quamuis optimum con-
siliū sit) quia cum eo tẽpore reuera ibi sit ad pro-
bandum, satis est in rigore quòd habeat illud pro-
positum cum ordine ad probationem, seu (quod i-
dem est) sub illa conditione: quamuis (vt dicebam)
melius sit illam supponere, & propositum firmum
habere: sic enim magis excitatur homo ad constan-
tiam, & ad perferendos labores, quos in religione
experitur. Videtur autem necessarium habere di-
ctum propositum. Vnde si quis ficto animo, cum
deliberatione non viuendi perpetuò in Societate,
sed solum proficendi, vel studendi per aliquot an-
nos in ea existat, & exterius probare se sinat, præ-
terquam quod grauissimè peccaret decipiendo re-
ligionem in re graui, & postea egrediens teneretur
ad restituendas omnes expensas, vel si quæ alia da-
ma, ob eam causam religio passa esset: ille non posset
vere dici nouitius Societatis; nam vt in prædicta
declaratione dicitur, vt aliquis vere dicatur de So-
cietate, etiam nouitius, necesse est, vt cum prædicto
proposito viuendi, & moriendi in Societate, sub
obedientia eius in probatione versetur, vt in ali-
quem eius gradum admittatur. Vnde satis proba-
bile est, etiam si postea fictum propositum mutet, &
velit in Societate permanere, non posse in conscien-
tia in tempus probationis computare tempus il-
lud, in quo animum fictum habuit, quia reuera tunc
non erat in probatione, licet exterius appareret.
Quod cum proportionem ad alias religiones applica-
ri potest.

Quia verò hoc videri potest durissimum, & in
praxi potest habere aliqua incommoda, & graues
difficultates, præsertim, quoad tẽpus probationis,
simpliciter necessarium ad valorem professionis, &
quia etiam nullo iure cõmuni satis fundari potest,
ideo probabiliter dici potest, quòd licet illa proba-
tio eo tempore, quo sic fit, ficta sit potius, quam ve-
ra, quia deficit intentio, à qua omnis humana actio
pendet; nihilominus mutata postea intentione
retrotrahi (vt sic dicam) & ratificari præcedentem
probationem: quia experimentum esse assump-
tum, non omnino transit, sed permanet, & illud
est principaliter intentum per talem probationem.
Aliud etiam incommodum cauendum est ex illo
animo ficto, quia veri nouitij Societatis fruuntur
spiritualibus gratis Societati concessis, vt dicitur
in eodem cap. 1. §. p. Constit. liter. A. illis autem
non fruetur, qui talem fictum animum habuerit, talem
quia

Mm 4

quia

XV.

Hanc separa-
tionem non
esse de sub-
stantia no-
uitiatus.

Quid sit de
hinc noui-
tius sub-
stantia.

Qui cum fi-
cto animo
Societatem
ingreditur
vere noui-
tius dici non
potest.

XVI.

Probabile
tamen oppo-
situm.

Fictus ani-
mus non
fructus gra-
tis spiritua-
libus Socie-
tatis.

Item in Col-
legiis minime
conuenienter
educantur.

Totam potestatem ad-
mittendi, &

quia pro tunc verus novitius non est, & in prædicto loco ad fruendum his gratis hoc propositum requiri videtur: & quoniam inter has gratias continentur absolutiones à censuris reservatis, commutationes, aut suspensiones votorum, & similes, cavendus est talis status, ne hæc omnia inualide fiant. Atque hæc videntur sufficere de hac prima parte Societatis. Nam de potestate admittendi ad hanc probationem, iam supra in c. 1. sufficienter tactum est, & in eodem c. 1. 5. partis Constitutionum dicitur, totam illam esse apud Præpositum Generalem,

& meritò, quia, præter alias rationes, in Societate non recipitur aliquis, pro vno, aut alio loco, sed pro tota Societate. Quia verò non potest per se semper illam exercere, quasi ordinario iure Provincialibus per illam illam communicat. Idemque dicendum est de potestate dimittendi novitium, quando religioni non satis facit, ut constat ex 2. p. Constit. c. 1. ubi in declaratione fufius explicatur modus legitime utendi hac facultate: neque hic aliquid addendum occurrat, præter ea quæ de religione in genere dicta sunt tom. superiori.

INDEX CAPITVM LIBRI TERTII.

De admissione novitiorum in Societatem 7 ESV per tria vota simplicia in communi, & eorum dissolutione, &c.

- Cap. I. **P**roponuntur argumenta, quibus in Societatem admissio per vota simplicia perperam impugnata fuit: supponunturque nonnulla pro veritate stabilienda.
- II. Vera resolutio superioris capitis, atque impugnationum ibidem adductarum.
- III. An hæc scholasticorum approbatio, siue admissio in Societatem 1 ESV, verum religiosum constituat?
- IV. Corollaria tria, siue conclusiones ex principali superioris capitis conclusione deducuntur.
- V. An prædicta scholasticorum approbatorum admissio in Societatem, dicenda sit professio?
- VI. Quæ conditiones requirantur ex parte vouentis, ut prædicta scholasticorum vota fiant valida?
- VII. Quæ conditiones requirantur ex parte religionis, ut eadem vota scholasticorum valide fiant?
- VIII. An tacita votorum immissio, seu incorporatio in scholasticis Societatis locum habeat?
- IX. An scholasticorum vota tolli possint per commutationem, aut dispensationem, aut irritationem?